

ABONAMENTUL

Pe un an . 28 Cor.
Pe un jum. . 14 :
Pe o lună . 2.40 :
Numărul de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe
an 40 franci.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Deák Ferenc Nr. 20.
INSERTIUNILE
se primesc la administrație.
Mulțămite publice și Loc
deschis costă fiecare șir
20 fileri.
Manuscripte nu să inapo-
iază.

Ioan Maiorescu.

De Dr. Ioan Lupas.

Cu ocazia strălucitelor serbări culturale din Blaj a fost comemorat și Ioan Maiorescu, dela nașterea căruia se împlinesc tocmai o sută de ani. Profesorul Dr. Iosif Popovci a stăruit, în frumosul său discurs comemorativ, mai ales asupra meritelor lui Maiorescu ca profesor și om de știință. Din activitatea lui culturală s'au revărsat roade îmbelșugate asupra vieții școlare și sociale a fraților de peste munți. Pentru noi, Românii ardeleni, este însă de interes deosebit activitatea politică a lui Ioan Maiorescu dintre anii 1849 și 1857, când și-a închinat toată puterea sa de muncă pentru cauza politică a Românilor de sub sceptrul habsburgic.

Ioan Maiorescu s'a născut în Bucurdea, lângă Blaj, la anul 1811, din familia Trif, care era înrudită — după cum scrie Barițiu, — în linie femească, cu familia episcopului Samuil Vulcan din Oradea-Mare, și cu a lui Petru Maior. Această împrejurare îndemnă pe Ioan Trif a-și lua mai târziu numele Maiorescu. A studiat la școlile din Blaj, Cluj, Pesta și Viena, unde fu trimis din partea episcopului Ioan Lemeni, ca să ia doctoratul în teologie.

În 1836 trecu în Țara Românească, unde ajunse peste un an profesor de istorie la gimnaziul din Craiova și se căsătorii cu Maria, sora protopopului Ioan Popasu. În primăvara anului 1842 fu exilat la Brașov, iar în toamna aceluiaș an chemat la Iași ca profesor la seminarul dela So-

cola. Principele Bibescu îl așază iarăș în postul său la Craiova, pe care îl părăsi în urma tulburărilor din 1848, când se începe activitatea lui politică, trimițându-l guvernul provizor al Țării Românești în misiune diplomatică la Viena și Frankfurt.

După multe peripeții, scăpând teafăr și din prinsoarea Ungurilor, cari îl deținuseră în Pesta, ajunge la Viena și cercetează pe miniștrii Latour și Wesenberg, cari i-au „mărturisit fără încunjur, că nici ei însuși nu știu, unde le este capul și i-au dat sfatul, să meargă la Frankfurt.”

La Frankfurt intră în legături cu ministrul Schmerling, căruia îi înaintează două memorii în interesul cauzei române, militând pentru unirea principatelor sub un arhiduce austriac.

Dupăce mișcarea din principate fu sugrumată prin baionetele rusești, Ioan Maiorescu văzând, că nu mai poate mijloci nimic pentru Românii din principate, se întoarce la Viena în toamna anului 1848 și aci se pune în serviciul deputațiunii naționale a Românilor ardeleni, bănățeni și bucovineni, cu gândul, că va putea obține prin diferite memorii și petiții cătră împăratul încheierea tuturor Românilor de sub sceptrul habsburgic într'un singur corp național. Planul acesta n'a reușit. Românii erau neconțenit denunțați la Viena ca niște elemente „periculoase pentru monarhie” („Transilvania 1877 pag. 281). În scrisoarea sa din 16—17 Ianuarie 1849 cătră A. G. Golescu, Ioan Maiorescu indică și sorgintea acestor denunțări, spunând, că „Sașii au dat încă în 2 Octomvrie n. (1848) un me-

morial pentru sine, în care pâresc pe Românii din Principate, că umblă a realiza imperiul daco-roman și cer a se face ei ca un bastion în contra românismului, adăugând că ideile de un imperiu daco-roman au prins rădăcini și în Transilvania... De aici vine, că membrii guvernului nu erau bine văzuți în Transilvania, și Sașii cu politica lor cea rafinată mai adăugau ametelele comitetului*” (...național!)

Invinuirile de Daco-România se repetau neîntrerupt și ele au fost în stare să vâre o bănuială urită în sufletele aceloră, de cari atârna resolvirea numeroaselor cauze românești. Într'un rînd însuș guvernatorul Ardealului Wohlgemuth îi spune lui Ioan Maiorescu, să încerce Românii a se apăra în Viena față de astfel de invinui. „După ce i-am observat multe, — scrie M. lui Barițiu — a zis (guvernatorul) că el ca soldat ride de aceasta, căci treaba ar veni la sabie și dacă suntem voinici să batem 3 puteri, bine, atunci și merităm, să o facem! (Daco-România) Mi-a zis și aceea, că el personal nu o crede (Dumnezeu să-l știe!), dar mi-a adăugat să ne curățim de ea în Viena, unde acest prepus se susține de cabinetul rusesc!”

După pacificarea țării a umblat Ioan Maiorescu prin munți, culegând date sigure despre luptele Românilor, ca cu ajutorul acestor date să poată dovedi înaintea lumii, câte jertfe au adus Românii ardeleni pentru tron. Aceste date au fost cuprinse și în rapoarte oficioase cătră guvern și publicate atât în limba română, cât

*) Anul 1848 în principatele române, Acte și documente; București 1910 pg. 88—89.

FOIȚĂ ORIGINALĂ A ZIARULUI „TRIBUNA”

Adevăr și minciună.

1. Oamenii pe cari nu-i înțelegem, fiindcă ne sunt superiori. — 2. Oamenii pe cari nu-i înțelegem, fiindcă ne sunt inferiori. — 3. Propaganda adevărului și meșteșugul minciunii. — 4. Cum sunt mințiți sălbatecii. — 5. Politica și minciuna. — 6. Reclama necinstită. — Reclama în publicul de jos și reclama în publicul de sus. — 7. Biruința adevărului.

De C. Rădulescu-Motru.

I.

Sunt oameni pe cari nu-i înțelegem. Sunt oameni pe cari nu-i putem aduce să ne înțeleagă.

Oamenii pe cari nu-i înțelegem ne pot fi, ca mentalitate, prea superiori, sau prea inferiori. Oamenii pe cari nu-i putem aduce să ne înțeleagă, ne sunt totdeauna inferiori.

Bine înțeles, calificativul de superiori și inferiori îl luăm într'un înțeles relativ. Este vorba de acei ce întrec, sau nu se ridică până la mentalitatea cerută de știința obișnuită. Din alte puncte de vedere, decât acela al științei, calificativul nici că are vr'un rost.

Și de ce nu ne înțelegem unii pe alții?

Fiindcă abstracțiunile, pe cari ni-le comunicăm prin cuvinte unii altora, nu sunt prin ele înșile adevărul, ci ele sunt instrumentele prin care se exprimă adevărul. Adevărul stă în adâncul sufletului, iar abstracțiunile nu fac decât să-l reprezinte, adică să-l simbolizeze.

Un suflet d'abia eșit din sânul naturii; necioplit și neplămădit de cultură, își exprimă stările sale sufletești prin cuvinte, ca și omul cult, omul incult înțelege însă prin cuvintele sale altceva decât omul cult. Cuvintele trebuiesc înțelese după om. Trebuiesc complectate cu aceea ce se petrece în sufletul celui ce vorbește; și cum aceea ce se petrece în suflet nu se vede, înțelesul pe care îl dăm noi cuvintelor, poate fi greșit. Uneori chiar cu totul greșit. Asemănările de sunete nu sunt de ajuns pentru ca să zicem că vorbim între noi aceeaș limbă; la asemănările de sunet trebuiesc să se mai adauge și asemănările de suflet.

Să vedem pe oamenii pe cari noi nu-i putem înțelege.

Mai întâi pe cei superiori.

Între aceștia vin de drept, în prima linie, aceia cari au intuițiunea simțurilor mai bogată decât intuițiunea obișnuită a fiecăruia dintre noi. Exemplele acestor oameni însă sunt greu să fie stabilite, fiindcă deosebirea între ei și noi este prea radicală. Asemenea oameni sunt față de noi aceia ce suntem noi față de orbi și surzi. Ori și ce descriere ne-ar face ei despre intuițiunile lor, noi nu le putem avea, cum nici orbul nu poate să aibă cea mai elementară culoare, sau surdul cel mai elementar ton, din descrierile pe cari le-am face noi. Între ei și noi este o prăpastie. Acești oameni pot să ne descrie cât de mult aceea ce ei simt, noi tot nu-i vom putea înțelege sau îi vom înțelege greșit. Bunăoară, dacă cineva ar pretinde că aude mișcarea stelelor de pe cer, ca o muzică sublimă, neasemănată muzicii cunoscută nouă, sau că vede la distanță, prin ziduri și prin munți, lucruri așezate într'un spațiu cu alte dimensiuni,

decât cele cunoscute nouă, noi, orice sfortare vom face ca să-l înțelegem, totuși nu vom isbuti. De aceea, asemeni oameni îi considerăm mai bine că nu există; sau, fiindcă ne este mai comod, că sunt nebuni.

Intuițiunea simțurilor o presupunem la toți oamenii ca fiind egală, adică de aceeaș natură. Negreșit admitem variațiuni dela individ la individ, dar aceste variațiuni le presupunem că ar fi numai de grad, nu și de natură. Unul vede mai departe, altul mai aproape; unul distinge sunetele mai bine decât un altul; unul are gustul și mirosul mai fin decât un altul; unul apreciază greutatea mai exact decât un altul, etc. toate aceste diferențe există, dar ele nu pun între oameni bariere de netrecut, din punctul de vedere al înțelegerei adevărului. Cei cu simțuri mai grosolane ajung prin sfortări, și mai ales prin ajutorul educațiunii pe care o pune civilizația la dispoziția lor, să înțeleagă pe acei cu simțuri mai delicate. Intuițiunea, fiindcă nu putem altfel, o presupunem că este aceeași.

Distanța dintre sufletele oamenilor începe să o producă reflectarea și efectele acesteia: abstracțiunile.

Deasupra lumii simțurilor conștiința omenească, prin reflectare, ridică o a doua lume, lumea abstracțiunilor. În aceasta de la o parte și de alta sunt șterse și înlocuite cu aceea ce atențiunea găsește în ele ca elemente mai caracteristice. Din aceste elemente mai caracteristice se formează înțelesul abstracțiunilor, cari se exprimă și comunică dela om la om mulțămită cuvintelor.

și în traducere germană, făcută tot de Maiorescu. în colecția: „Die Romanen der österreichischen Monarchie”. Cu adunarea acestor date avu I. Maiorescu destule greutăți, după cum vedem din epistola lui către Barițiu (Sibiu 6/18 Noembrie 1849), unde scrie: „În munți am avut multă bătaie de cap, căci *Românii fac, dar nu se gândesc, ori nu s'au gândit, că străinilor puțin le pasă de faptele lor și nu vor umbla după ele. Iancu n'a avut cea mai mică însemnare despre bătăliile de munte. I-am făcut raportul, vre-o 22 coale; acum se copiază aici. Eu traduc acum pe al lui Balint. Pe al lui Axente îl voi lua cu mine la Brașov și-l voi traduce — ori mai bine face acolo. Dar mă grăbesc, că e timpul de a alerga la Viena. Laurian a plecat ieri cu Bărnăuțiu; acesta însă pentru căutarea deruptei sale sănătăți” (Transilvania” 1877 pg. 197).*

Din Viena se plânge adeseori, că Românii au prea puțin tact diplomatic**) și sunt cuprinși în firea lor de o iuțea prea mare și adeseori păgubitoare intereselor generale.

Între membrii deputației naționale se iviau divergențe de păreri, cari îi desbinau și pe ei în partide. Într'o scrisoare către Barițiu spune Maiorescu mahnit: „Apoi, cum ți-am fost scris, ne-am tăiat și în 2 părți. Bărnăuțiu și Laurian) și o parte a tinerimei țin, că dacă nu câștigăm tot ce am cerut, mai bine să nu câștigăm nimica. Să fim mai bine toți rău, decât câțiva mai bine, alții mai rău. În desbaterile, ce am avut pentru aceste, eu am apărut cu foc, să scăpăm, cât putem, ca cu ajutorul acestuia să scăpăm apoi cu încetul și restul. Se înneacă 10 frați: dacă nu pot

**) Barițiu, publicând această scrisoare, o însoțește cu observarea, că: „Lipsa tactului diplomatic este și astăzi unul din cele mai mari defecte ale Românilor din Transilvania și Ungaria” (Transilvania 1877 pg. 280 nota) Iar Maiorescu scrie în altă epistolă: „Trebuie să avem răzând diplomatică; să înghițim și să tăcem”. (Tr. pg. 282).

Elementele caracteristice nu sunt găsite de toți oamenii în același chip, și mai ales nu sunt organizate înăuntrul abstracțiunii în același chip; — căci aceste elemente caracteristice se organizează și ele în abstracțiune, întocmai după cum însușirile simțurilor se organizează în imaginea intuitivă a lucrului. Și aci stă începutul diferențierii dintre oameni. Unul găsește ca element caracteristic o anumită însușire sau raport, și altul găsește altă însușire și alt raport; apoi unul organizează elementele găsite după o regulă și altul după alta. În cunoașterea prin simțuri a lucrurilor toți oamenii se găsesc în același plan, au aceeași perspectivă; pe când prin cunoașterea prin abstracțiune a lucrurilor, oamenii se găsesc în planuri deosebite; unghiurile lor de perspectivă pot fi cu totul deosebite.

Mintea excepțională a unuia se ridică peste perspectiva obișnuită a științei dintr'o epocă; ea alege ca elemente mai caracteristice ale lucrurilor intuitive altele decât pe acele pe cari le alege știința de obicei; și dacă presupunem mai ales că planul de organizare al acestor elemente în mintea omului nostru este un plan cu totul altul, decât planul întrebuintat în știința obișnuită, atunci se ridică între mintea acestui om și mintea obișnuită a epocii o barieră care oprește înțelegerea. Și cel dintâi care simte această barieră este tocmai omul care are mintea excepțională. El caută mijloc de a se face înțeles și nu găsește; recurge la abstracțiunile obișnuite ale științei, și constată că aceste abstracțiuni nu-i redau exact gândul! Cel care suferă este omul excepțional. Omul obișnuit, încrezut în valoarea abstracțiunilor sale, adică în știința sa curentă, nici nu observă înalta

scăpa pe toți 10, să nu scape nici pe 8, 6, 5, 4? Asta e tema mea! Episcopii, deputații ce mai sunt și bărbații de încredere au trecut în partea mea”, („Tr.” 1877 pg. 259).

Contactul cu mulți factori însemnați ai politicii austriace și ai celei europene îl făcuse pe Maiorescu să pătrundă curînd acea țesătură de intrigi și felurite interese străine, în ițele căreia se încurcau multe chestiuni importante ale politicii românești. Pe la începutul anilor 50 nădăjduia într'o apropiată viață parlamentară a monarhiei habsburgice și se simțea în stare a participa cu cinste la ea. „Eu iluziuni nu mi-am făcut nici odată — scrie Maiorescu într'o epistolă — de mult văd și înțeleg toată politica; dar speranța mi-am pus-o pe viitor! Adecă pe diete și parlamentul imperiului. Eu aș simți în mine ceva putere parlamentară; cunosc despre stat și politică, ca să pociu eși în public; și limba germană din zi în zi îmi devine tot mai familiară. Mi-ar mai face de lipsă un studiu de câteva luni în economia de stat și în finanțe; a-și mai studia pertractațiuni parlamentare. Toate-mi sunt ușoare. Dar eu deputat nu pociu fi, pentru că eu nu sunt nicăiri domicialiat, nu sunt cetățean! Eu n'am o palmă de loc ori o căscioară să zic, că e a mea! Lui Iancu, Balint le-am zis, când au plecat, că dacă nu pot colecta, să-mi cumpere o sesiune colonială undeva, măcar să-și cumpere pentru ei și să o treacă pro forma pe numele meu, că să fiu și eu înscris în tablele publice ca cive ori proprietar de o palmă de pământ. N'au făcut nimic. Arși mai rămas un mijloc: angloiat nu ne iau nicăiri, fug de noi. La ministerul culturii era odată speranță; am fost și eu de două ori la Thun, a fost Mocioni pentru mine. Nu se poate, nu vor...” („Transilvania” 1878 pg. 5).

Viața constituțională a Austriei avea să se înceapă însă numai cu un deceniu mai târziu, când Maiorescu, disgustat de multele șicane și prigoniri, cărora a fost

tragedie care se petrece în sufletul celui excepțional. Dar cel care păgubește este omul obișnuit, adică omenirea întreagă.

Aceasta este explicarea misterului pentru ce oameni cu adevărat superiori n'au fost înțeleși decât târziu după moartea lor. Ei n'aveau mijlocul să se facă înțeleși. Abstracțiunile lor erau făurite pentru un alt plan de înțelegere, decât cel obișnuit al științei din timpul lor; abstracțiunile lor îmbrățișau lumea dintr'un unghi de perspectivă cu totul diferit. Ei n'au fost înțeleși decât atunci, când noua lor perspectivă s'a generalizat.

Cazuri de acestea, în cari oameni superiori să treacă neînțeleși de contemporanii lor sunt foarte multe în istoria omenirii. Toate marile progrese săvârșite în istoria științei sunt precedate de epoce de criză, în care ideile originale duc o luptă aprigă pentru a fi înțelese.

Iată, între altele, un caz tipic:

La începutul erei moderne știința matematicilor trecea printr'o mare criză. Vechile metode, moștenite de la matematicianii elini, nu erau în măsură ca să organizeze gândirea celor noi. Abstracțiunile de număr, de mărime și măsurătoare, plezeau, cum s'ar zice, sub presiunea gândurilor noi. Matematicianul simțea că abstracțiunile științei lui trebuiesc lărgite. Erau operațiuni cari trebuiau introduse în matematică, deși ele nu se împăcau cu raționalitatea de până aci a acestei științe. În primul rând, trebuiau introduse operațiunile pe baza funcțiunii, și Matematica întreagă trebuia revizuită și pusă în acord cu această nouă abstracțiune.

Astăzi funcțiunea matematică este tot ce poate fi mai banal în știință. Grație ei aplicațiunea

expus timp de vre-o 10 ani, părăsise această țară, în care spunea, că „nu voiește să-i putreziască nici osemintele sale, nici ale copiilor săi.”

În timpul absolutismului a funcționat până 1857 ca translator al legilor austriace în Viena, iar în acest an fu demisonat, în urma unor intrigi și denunțări făcute contra lui chiar de un coleg, de Aron Florian.

Călători apoi prin Istria și în urmă se așază iarăși în Țara Românească, unde își continuă cu zel munca pentru înălțarea școalelor la un nivel potrivit cu cerințele timpului, având să îndure și aci destule neplăceri. Căci precum scrie Barițiu în amintirile sale despre Maiorescu — „după ce sermanul meu amic muncea câte 14 oare pe zi, spre a curăți rugina și spurcăciunile învechite în școalele românești... după ce câștigă câteva capacități pentru școale, se întoarseră asupra lui toți trîntorii toți perdevară, toți deșertii, toți inimizii românismului.” —

După o viață atât de laborioasă, pe cât de sbuciumată, Ion Maiorescu s'a stins la București în vârsta de 53 de ani (24 Aug. 1864).

Amintirea neobositei lui activități literare, culturale și politice se cuvine să fie reîmprospătată și pentru Românii de dincoace și pentru cei de dincolo de munți, în interesul cărora a muncit cu atâta stăruință și abnegațiune.

Decorarea ministrului român la Viena d. A. Mișu. Se anunță din Viena, că Majestatea Sa Impăratul a conferit ministrului român la Viena d. A. Mișu, cu ocazia audienței sale de adio, marea cruce a ordinului Leopold.

Un bărbat de stat german despre noi. „Pester Lloyd” de astăzi aduce la loc de frunte un interviu cu un presupus bărbat de stat german, care „va avea un mare rol în politica monarhiei nemțești”. Acest german îi face contelui Khuen cele mai mari elogii și osândește în aceeași vreme cu asprime obstrucțiunea opoziției. Forma în care își

matematicilor la cunoașterea naturii a luat o întindere așa de mare. Dar la începutul erei moderne funcțiunea nu era de loc banală, ci era tot ce putea fi mai neînțeles. Mai bine de un secol spiritele superioare se încearcă, în tot felul, cum să o introducă în știință și să o facă monedă curentă pentru toți! Toți marii matematicieni din acea vreme o aveau în mintea lor; pe baza ei își formau ei convingerile; dar pentru știința obișnuită noua abstracțiune nu exista decât în traducere. Nimeni nu vorbea de funcțiune, ci de proporțiunea divină. Proporțiunea fiind o abstracțiune cunoscută servea drept termen de traducere. Și câți dintre acei ce vorbeau de proporțiunea divină puteau fi înțeleși! Epitetul de divină alăturat la un termen științific, cum este proporțiunea, era de natură să producă bănuiele la ori și cine. Mai ales la habotnicii științei. Știința celor mulți își urma drumul său cel vechiu, cu toate că în capetele celor aleși o mare schimbare se produsese.

Numai târziu, după Descartes, abstracțiunea cea nouă deveni clară pentru toată lumea științifică și intră în domeniul științei curente. În urmă după ce abstracțiunea fu înțeleasă de toți, ea nu mai avu nevoie de traducere, ci se numi funcțiune pentru toată lumea, și prin mijlocirea ei apoi matematica putu fi aplicată direct la știința mecanice, care tocmai atunci se constituise prin Galilei.

Dacă marea autoritate a lui Descartes nu ar fi isbit să generalizeze întrebuintarea funcțiunii în matematică, multă vreme încă știința mecanicei ar fi stat pe loc. Ar fi fost cu neputință unui Newton, mai târziu, să formuleze teoria gravitațiunii universale.

expune „bărbatul de stat” părerile este atât de violentă încât îți face impresia că vorbește un ministru ungar de astăzi. Pe noi ne interesează mai ales opiniile germanului despre chestia noastră a naționalităților, căci iată ce spune:

„Germania oficioasă nu a luat nici când la cunoștință plângerile naționalităților din Ungaria, cu toate că astfel de plângeri pot să trezească ușor răsunet în publicul german. Câtă larmă s'a făcut apoi și cu noua lege școlară! Legea aceasta se poate asemăna foarte bine cu legea noastră, de care sunt atât de înfricați polonii noștri”.

Așa spune „bărbatul de stat german”, iar cuvântul lui este neadevăr. Se știe doar, că Germania oficioasă a luat de atâtea ori cunoștință despre plângerile noastre și va veni vremea să ia o dată și poziție în chestiunea aceasta.

„Pangermanii”. Ziarele ungurești aduc știrea îngrozitoare că „pangermanii” din Bulkesin au ținut zilele trecute alegerile pentru consiliul bisericesc evanghelic. Lucru ne mai pomenit! Votarea a fost secretă. Când s'a despoiat urna, s'a constatat că șvabii împreună cu socialiștii (!) au răsturnat consiliul bisericesc înregimentat din tre Unguri și intrus până acum. Candidații germani au întrunit 614 voturi, iar lista ungurească a căzut având numai 86 voturi. Vă închipuiți o brăznicie ca aceasta! Consiliu bisericesc german într'un sat cu locuitori... germani în țara ungurească. Se vede că pangermanii și-au pus piciorul și aici.

Auffenberg. Numele acesta va figura după toate probabilitățile nu peste mult în fruntea tuturor gazetelor noastre, pentru că după cum se anunță din Viena, generalul Auffenberg va fi viitorul ministru comun de războiu. Noul personaj ridicat acum la suprafață nu a fost cunoscut până acum în politică. Se știe că el a fost comandantul pietii din Győr și că în această calitate l'a cunoscut Maj. Sa Francisc Ferdinand. Ziarele ungurești scriu că nu știe nici un cuvânt ungurește deși a petrecut multă vreme în Ungaria. E de altfel om mai tânăr și unul dintre generali care au făcut cel mai repede carieră. Pentru noi este însă de mare însemnătate, că dacă într'adevăr Auffenberg va ajunge ministru comun de războiu, atunci se învederează că la con-

ducerea armatei a învins cu desăvârșire punctul de vedere al moștenitorului de tron, care, se știe, s'a luptat mult ca în cei cinci ani din urmă să fie pensionați cincisprezece generali bătrâni de legea veche. În aceeași vreme, cu căderea lui Schönaich se prăpădește și prevalența cercurilor ungurești în armata comună. Moștenitorul de tron și-a arătat doar de atâtea ori dorința, ca în armată, cuvântul ultim și hotărâtor să fie totdeauna al coroanei. Prin Auffenberg ajunge în fruntea ministerului comun de războiu nu numai un om relativ tânăr și energic, dar și un intim al Al. Sale Francisc Ferdinand, ceea ce pentru noi este de o considerabilă însemnătate.

Deputație de copii în Cameră. Ieri a făcut senzație în Camera ungurească o deputație de copii, cu vr'o câțiva părinți și învățătorul din comuna Dunaharaszti de lângă Budapesta. Deputația a fost condusă de deputatul justhrist Zsilinszky și a voit să ceară dela ministrul de culte școlară, căci în Dunaharaszti nici astăzi nu este edificiu de școală din mila guvernelor ungurești. Ministrul Zichy nu a primit însă, decât pe învățător și pe câțiva bărbați din deputație, făgăduindu-le că va interveni în cea mai scurtă vreme pentru sanarea răului. Deputații opoziționiști și mai ales Justh au folosit acest prilej ca să agite împotriva proiectelor de reformă militară.

— Nu reforme militare, ci școală ne trebuie nouă, a strigat Justh în mijlocul aprobărilor generale ale partizanilor lui, noi vom lupta, când vedem astfel de stări, nu numai împotriva reformelor militare, ci și împotriva întreg regimului de astăzi, vom lupta până ce va cădea. El trebuie să cadă!

Ședința Camerii azi n'a avut de înregistrat afară de obișnuitele votări nominale decât o prea scurtă și neînsemnată cuvântare a unui deputat din opoziție. — firește — împotriva proiectelor militare. Ședințele Camerii și-au pierdut ori ce înfrigurare asupra situației politice, ale cărei păngenișuri se urzesc azi numai după culise și numai arare pe culoarele Camerii.

Astăzi aproape că nu putem concepe o știință a matematicii lipsită de teoria funcțiilor. Ne este greu de închipuit chiar un cât de neînsemnat inginer, care să nu cunoască și să nu aplice calculul funcțiilor!

Cu patru secole înaintea noastră însă cei mai de frunte matematicieni se gândeau cum să strecoare ideea cea nouă sub denumirea unei idei vechi! Pentru ideea cea nouă nime nu avea încă mintea pregătită ca să o înțeleagă.

Același caz, — pentru a aminti numai de cele mai tipice, — cu introducerea ideilor lui Lamark și Darwin în biologie.

Apoi multe alte cazuri sunt la fel.

În zilele noastre, câte idei trec neobservate, fiindcă noi nu avem mintea pregătită ca să le înțelegem. Din cele câte se scriu, mai ales în materie de știință socială, câte idei noi nu sunt aruncate la o parte sub cuvânt că sunt utopii și nebunii; idei care mai târziu au să fie adoptate de cei ma ortodocși oameni ai științei.

Aceasta a fost și va fi, și de aci înainte, întotdeauna.

Prin abstracțiunile pe cari le creează mintea omului, se deschid orizonturi noi pentru știință, și orizonturi din ce în ce mai largi. Dar nu ori

și cui este dat să vadă la ori și ce distanță. Ochiul minții fiecăruia este acomodat pe câte o anumită distanță.

Abstracțiunile vechi, cari stăpânesc gândirea unei epoci, nu stau între ele izolate ci se susțin unele pe altele, fiindcă toate sunt formate după aceeași metodă. O idee nouă, ca să pătrundă în mintea omului de știință, trebuie să dărime nu numai ideea pe care vrea să o înlocuească ci trebuie să dărime întregul lanț de idei în cari se găsea înverigată ideea cea veche. Trebuie dărîmat întregul plan de organizare al ideilor de până aci. Și aceasta nu este atât de ușor. Planul de organizare al vechilor idei, prin aceea că era intrat în obișnuința minții, devenise ca o a doua intuițiune.

De aci puterea de rezistență a ideilor vechi; puterea obscurantismului... Dar tot de aci și tenacitatea cu care luptă ideile noi.

Mintea care anticipează, nu este o minte de idei vechi împetrișată cu idei noi, ci este o minte transformată. Ideile cele noi, au regula lor de formațiune, și aceasta se impune în tot cuprinsul lumii abstracțiunilor. Toate ideile ce se găsesc laolaltă încearcă o nouă corelațiune, adică o nouă organizare. Izbutesc ideile cele noi să organizeze

Serbările Ligei.

Inchiderea serbărilor Ligei. — Scene duioase. — Părerile unuia din mulțime. — Oamenii de afaceri și serbările. — Vizitatori străini.

București, 31 August.

(Dela corespondentul nostru). Frumoasele serbări ale Ligei s'au încheiat. Mulțimea de popor se întoarce mulțumită în satele, de unde a venit. Trei zile cât au ținut serbările a avut ce vedea și ce admira. Sufletul tuturor a tresărit de fior la auzul cuvintelor înălțătoare ale dlor Iorga, Onciul, Popescu Tudor, neobositul secretar al secțiunii din București a Ligei. Sufletul tuturor s'a încălzit la auzul cuvintelor cari arătau o parte din trecutul nostru zbuciumat. Și toți au privit cu aceiași admirație zborurile aviatorilor români și reprezentarea eroice a lupte dela Grivița, unde vrednicii căciulari au mai dovedit odată că din vultur vultur naște.

Pentru poporul dela țară această reprezentare a fost de altfel cea mai prețioasă. Privind atacul dat asupra dealului ce reprezenta ucigașa redută, bătrâni și tineri, femei și fete își ștergeau ochii de lacrimile cari izvorau din prisosul sufletului lor rămas neatins de falșitatea cu care așa zisa cultură a multor intelectuali îmbracă vorba și gândul și fapta. Scene duioase, mișcătoare au avut loc cu această ocazie. Am văzut un bătrîn veteran, cu pieptul încărcat de medalii cum s'a rupt din grupul cu care venise și, la auzul semnalului de înaintare, începu să fugă după soldații cari atacau reduta închipuită. Se simțea în clipa asta bătrînul luptător ca și acum treizeci de ani, când s'a dus cu îndrăzneală asupra adevăratei redute. Cât curaj și câtă mândrie a adus acel războiu în sufletele celor ce au avut norocul să se mai întoarcă! Am văzut o femeie, cu ștergar alb pe cap, care la vederea soldaților începu să plângă. Și făcându-și cruce rosti cu zmerenie:

Suspensorii, bandage și ochelari

Mașini de tuns, brice, foarfeci, ochiane, zwickeri, ochelari, baro- și termometre, suspensorii, aparate de inhalat, toffelul de specialități de gumă elastică, PRINTEMPS cel mai perfect prezervativ femeiesc cu 4 cor, se poate căpăta exclusiv numai la firma:

Dobos Sámuel
din Temesvár-Józsefvárs, o
(Timișoara-Josefin)
Hunyadi és Misits-u.z sarkán.

— Iartă-l, Doamne; pe aici mi-l'or fi omorît păgânii pe al meu!...

Și câte alte scene mișcătoare pentru cei cari au avut ochi să le vadă și inimă să le simtă. Mulți dintre burghezii noștri așa de dispuși la jertfe pentru binele neamului și-au exprimat oare-cari nemulțumiri cu cele ce li-s'a dat să vadă cu ocazia acestor serbări. Ba, spre a da prilej publicului să se indigneze, o păpușe spoită cu foarte mult var avu chiar bunul simț de a împiedeca pe unele cunoștințe „instruite” să viziteze cabaretul artistic.

— Aș, ma cher, închipuie-ți, cântă și declamă numai românește!...

Cabaretul a fost un admirabil loc de distracție, mai ales pentru vizitatorii cu oare-care știință de carte. Artiste ca dna Aristița Romanescu, O. Bârsan, Brezeanu, Tina Barbu, Fărcășanu precum și cei mai de seamă artiști ai Teatrului Național și-au pus în serviciul marelui instituțiunii a Ligei tot talentul și toată căldura lor. Trei zile de-a rîndul au înveselit prin declamațiile lor de spirit, sau au turburat prin accentele lor mișcătoare din bucățile serioase, sufletul vizitatorilor. Vorba este însă că burghezul român ar fi vrut să se fi instalat și ceva călușei, sau 6Hoș-ved. ridică din nou expoziția cea mare, ar fi dorit poate să se fi instalat și ceva călușei, sau ruletă, care să ușureze buzunarele celor cari în totul caută numai distracție. Pentru acești domni — din fericire foarte puțini — asemenea lucruri ar fi avut mai mult interes decât comoara de învățătură a celor mai de seamă fii ai acestui popor.

Ceea ce însemnează că anumiți oameni nu se sfiesc a se face chiar și ridicoli atunci când gusturile extravagante nu le sunt satisfăcute. Această categorie este de altfel cea mai periculoasă pentru dezvoltarea culturii, pentru înaintarea unor pături din populație. Ea întreține pe atâți

speculanți corupători ai gustului liber. Ea este cultivarea asiduă a romanelor de senzație puse în circulație de o firmă ovreiască din capitală. De ea se izbește valul adevăratei culturi, când vrea să-și reverse binecuvântarea asupra straturilor de jos.

Dacă serbările Ligei n'ar fi avut nimic interesant de văzut, ele totuși și-ar păstra însemnătatea lor, care trebuie recunoscută: Aceste serbări au fost organizate pentru adunarea fondurilor necesare ridicării unui palat al Ligei, care azi nu are nici măcar o sală mai mare, a ei proprie, pentru conferențe. Când însă se va ridica maestoasa clădire proiectată, în acel local se vor putea ocroti atâtea suflete alese, cari pentru dragostea de limba și legea noastră sunt uneori condamnate să ducă un trai amărit.

Aceste serbări au însă și alt folos practic din punct de vedere al economiei naționale. Mulțimea de țărani și țărance, cari au venit la serbări, au văzut cinstea ce se dă de cătră „domni” costumului românesc, și vor înceta poate a mai crede că straietele târgoveților se bucură de mai multă trecere în fața lumii. Premiile împărțite pentru cele mai frumoase costume naționale au avut de altfel tocmai acest scop.

Unde mai puni înfrățirea și buna înțelegere ce s'a stabilit dela clipa întâlnirii între cei de acelaș neam. Basarabeanul de pe malul Nistrului, Bucovineanul, Ardeleanul și Românul din regat au văzut că una suntem cu toții, ori unde am fi. Am aflat unul dela altul largile hotare ale pământului românesc. Și-am înțeles păsurile și nevoile și poate cu ochii sufletului lor vor fi văzut înfiripându-se visul neîmplinit. Aceeaș tresărare au simțit-o cu toții la auzul Oltului lui Goga, ca și la cântecul Prutului, pentru care azi nu mai avem decât amarul negrelor blesteme, ca și la duioasa dulce Bucovină, ca și la plânsul îndureratei fecioare dela Pind:

„Tu mă desmierzi și-mi cânti a frunză [verde
Și nu 'nțelegi că nu-i acuma vremea.—
Vezi, frații tăi s'apleacă de povară

Și mamele își scaldă 'n lacrimi pruncii. Aceleaș lacrimi s'au ivit în ochii tuturor, când marea noastră artistă, dna Aristița Romanescu a recitat Doina lui Eminescu.

Aici trebuie căutată însemnătatea acestor fel de serbări, cari ar trebui organizate an de an, la anumite zile memorabile în istoria poporului nostru. Și dacă e ceva de observat este lipsa de tact a unor oameni, cari se cred obligați a reda — firește, foarte alterat — unele cuvinte auzite dela cei cari știu cum și când să dea sfatul. Ce bine ar fi, dacă ne-am da seama că în anumite momente anumite lucruri nu trebuie să ni-le mai spunem nici chiar nouă înșine.

Se redau fals cuvinte, cari își au rostul lor și prin aceasta se aduce un rău serviciu intereselor instituției despre care este vorba. Se știe ce cred adversarii neamului nostru despre Ligă. Și câte învinuiri nu-i aduc atunci când conducătorii ei se plâng că nici biletele de loterie puse în circulație nu s'au vândut până acuma. Căci, din păcate, nu ne prea știm însufleți când este vorba de jertfe, al căror rezultat nu este numai în profitul nostru personal.

La aceste serbări, pe lângă Români, au venit și un mare număr de străini, mai ales ovrei din Moldova, cari, aflând de reducerea ce s'a făcut în ce privește prețul drumului, s'au grăbit să profite de ocazie, spre a-și aranja afacerile. Și, dacă au dat pe la parcul Carol, au făcut-o aceasta doar spre a-și viza biletul de întoarcere acasă. Curios neam de oameni! Cum știe să profite de ori ce ocazie. Cum nu lasă nimica neexploatat, și cum știe să exploateze! Și când te gândești că au venit pe acelaș

mulți să creadă că oamenii de geniu descoperă adevărurile cele noi printr'un fel de intuițiune suprasensibilă.

Această intuițiune suprasensibilă nu este alta decât punctul de vedere nou care se introduce în formarea abstracțiunilor.

O mică înclinare dată pozițiunii corpului și ochiul vede lumea sub o nouă față! O mică înclinare în unghiul sub care se formează abstracțiunea și lumea ia cu totul o altă explicație pentru omul de știință. De aci neînțelegerea între cel care anticipează știința viitorului și acel care este prins în știința prezentului.

Dar, negreșit, prezentul vine pe urma viitorului. Neînțelegerea de ieri se lămurește astăzi, pentru ca o nouă neînțelegere să-i ia locul mâine. Toate ideile revoluționare menite să revoluționeze știința, după ce punctul lor de vedere se generalizează, par simple, nespuse de simple. Prima întrebare, care vine în minte, după ce ele sunt înțelese, este: cum de nu s'a gândit nimeni la ele mai de mult? Toate descoperirile mari sunt în felul anecdotei cu oul lui Columb. Fac impresia că nu tre-

buie prea multă muncă, pentru ca ori și cine să le facă.

Se înțelege că așa și este într'o privință. Toate ideile originale, cari revoluționează știința, mijlocesc de fapt găsierea unui punct de vedere mai normal pentru mintea omenească. Ideile cele noi largesc orizontul cel nou, ideile cele noi par naturale, și cât se poate de simple. Greutatea este numai până ce se adaptează mintea la orizontul cel nou.

Oamenii superiori sunt îndrumătorii științei. Primele lor arătări sunt bănuite și neînțelese. Drumul bătătorit pare totdeauna mai sigur. Dar în curînd drumul cel nou, arătat de omul superior, se constată a fi cu mult mai scurt. Atunci fiecare își zice: dar pe acest drum trebuia să meargă știința de mult!

Exemplul cu neînțelegerile cari se produc în cercul oamenilor de știință este un exemplu clasic — dar nu este unicul. Ne-am oprit la el, fiindcă tratăm în aceste pagini cu preferință convingerea științifică. Dar exemplul se repetă și în afară de cercul oamenilor de știință, — dacă nu

într'un mod așa de clasic, în schimb însă în mod mai frecvent.

Animalele obișnuite să trăiască la întunec, când sunt scoase la lumina soarelui, nu mai văd nimic înaintea ochilor. Tot așa și oamenii. Scoate pe un om din mediul științific obișnuit minții lui, — și el nu mai înțelege nimic.

În organul vederii, ne mai spume psihologia, sunt strict vorbind două organe: unul, adaptat culorilor din care se compune spectrul solar, și altul, adaptat luminei de noapte: alb și întuneric. Sunt animale cari n'au decât unul singur dintre aceste organe, cum sunt bunăoară bufnițele. Când se întâmplă ca lumina potrivită pentru acest singur organ să se schimbe, atunci și bufnițele orbesc.

Organul înțelegerii adevărului pare să fie și el la fel. În el sunt două organe. Unul primitiv de știința care vine, și altul primitiv de știința care a fost. Oamenii cari n'au decât pe cel dintâi orbesc când sunt aduși înaintea științei de mâine.

Ei sunt ca paserile de noapte: obscuranțiști.

(Va urma)

Rétay și Benedek

intreprindere industrială de artă bisericească, sculptare de amvoane, altare și statui, — aurire și decorare de biserici.

Budapest, IV., Váci-utca 59. (saját ház).

În atelierul nostru se execută: altare, amvoane, presbiterii, bănci, rame pentru icoane și tot ce este necesar la împodobirea bisericilor. — Odăjdii, prapore, potire, candelabre, sfeșnice, etc. etc. — Altare vechi se auresc și se renovează. — Liferează statui sfinte, icoane, cruci lucrate artistic, pe lângă prețurile cele mai ieftine.

drum ca și ciobanii din munții Vrancei, cari aduceau prinos cultivei noastre toată comoara bogată a sufletului lor, cari veneau cu doinele, cari, pornite din cavaliu fermecat înfioară văile și codrii!

Pe acelaș drum, dar câtă deosebire între gândurile ce însoțeau pe unii și pe ceilalți, între dorurile, cari încălzeau piepturile unora și ale altora.

Și acum pleacă toți. Orașul începe a-și lua aspectul obișnuit, în așteptarea unui oaspe, care-și anunță cu pași grabnici sosirea temută: Holera, de care anul acesta țara românească n'a mai scăpat așa de ușor.

Din corespondența lui Ioan Maiorescu.

Șaguna către I. Maiorescu.

I.

Sibiu 21 Maiu cal. vechiu 1850.

Mult Onorate Domnule!

Amărăciuni peste amărăciuni! Am cetit scrisoarea multonorat D-tale din 11/23 ale acestia; îmi pare bine că ești sănătos; deo Dzeu ca să-ți fie sănătatea statornică: Veți ști, cum luoră Maghiarii și Sașii la înaltele locuri, și prin gazete, și că stau în legătură strinsă cei din Viena cu cei de acasă. Este așa și cu Dvoastră? Priveghiați rogu-vă, căci vremea e scumpă. Faceți arătări la ministeriu și pentru lucruri particulare, dacă vi se trimit, că prin aceea tare se înaintează cauza principală. Nu ați căpătat înștiințări din țară despre Dregătorilor Antipatia către poporul nostru? cum aceea îl necăjește, cum nu-l învață, cum îl goneste, deakă recurră la guvern; cum comisarii unguri, săcui și sași de supt cereuri, a cărora număr e forte mare, pun notarași unguri, săcui și sași, cari apoi toate lucrurile sătești le duc ungurește sau săsește. La unguri, unde poporul e unguresc, limba oficioasă e cea ungurească, la sași firește nemțească, iară la români, unde sunt amployați unguri e ungurească, unde sânt sași nemțește și unde sânt Români amployați, iară nemțește. Nu știți, că amployații acesteia innapoiază tot cugetul lui, al Românului despre înaintarea lui materială și spirituală. Toate aceste așa sunt, noi însă numai să arătăm necazurile noastre la locurile cuvenite, dar să nu desperăm, că atunci numai contrariilor am făcut plăcere, iar nonă stricare. Neplăcerile aceste sânt numai momentane și trecătoare. — Să faceți o rugare la Ministeriu, ca pentru fieștecare district, precum și la Guvern, să denuminez un procuratoriu de săraci de Năciunea noastră la care să meargă poporul pentru un sfat, și pentru pira sa. Guvernul nostru au făcut ceva în treaba aceasta, adevă au dat o ordinacine über die Art und Weise der Behandlung der angebrachten Gemeindeclangen, und den dabei zu beobachtenden Instanzenzug, nemlich jede Klage kann mündlich vorgetragen, dann in Protokoll aufgenommen werden; — însă fiindcă pîrile comunităților și a singuraticilor români partea cea mai mare sânt asupra dregătorilor unguri și sași, zisa ordinacine nu îndestulează lipsa poporului, care se vede și de acolo, că Amployații fac hotăriri, apoi le pun în lucrare și în obiecte, care nu se țin de sfera lor. S. p. a pune niște tacse nouă pe oameni, a se opri pășunea pentru vite, și când ar vrea în asemenea lucrări să recurră vre-o obște, amployații aduc cătane asupra lor, sau îi înfricoșează cu aceasta, și sărăcimea văzându-se părăsită de tot se supune volniciei Amployaților săi, — așa e cu pădurile, cu livezile, cu pământurile de arătură.

Spuneți oblu că cu Românii aceea puțin, cari sânt în slujbe, nu numai nu conversează ceilalți amployați unguri și sași, ci încă îi defaimă în tot locul; apoi defaimarea aceasta are și urmări, căci Domnii cei mai mari în Ardeal, după Guvernator și comisarul regesc, sânt toți unguri sau sași, cari au rudele sale în mai mici posturi, și așa viribus unitis se străduie a aduce bietul român

în dejosire. De aici urmează că deakă vrennui ungur sau sas se întâmplă vreo nenorocire la o slujbă publică, i-se face despăgubire din cassa provincială; car Românului foarte rar, căci amployatul ungur sau sas are grijă numai de ai săi; — de aci urmează și aceea, că popii și dascălii ungurești și săsești află mână de ajutor la amployați, unde au vre-o lipsă; ear ai noștri sânt ticăloși ca și mainainte, nici într'un chip nu-i ajută, căci nu-i doare! — La guvern sânt o grămadă de unguri și sași, și de abia doi-trei români, — un concepist, translator și cancelist; așa e și cu cancelariile comisariilor districtuali; la Guvern nu avem nici un referent; unguri și sașii încă și atăzi arată către noi o intoleranță grozavă etc. Noi nu am jucat așa o rolă măestrosă în anii trecuți ca ei; — ei n'au sprijinit poporul nostru în vreme de nevoi, ear pe al lor l'au scutit cât se poate; ei se îngrijese pentru școalele și bisericile lor, ear înaintarea la ale noastre o împiedică. Noi nu sîntem mulțumiți cu amployații unguri, săcui și sași, ei vrem români, și în lipsa lor ne rugăm, ba ca să ni-se trimeată din provinciile austriace români sau și alți din orice neam, căci austriacii, cari ai acuma aici au slujbă, sânt oameni loiali și drepti, și iubesc și învață poporul. O grămadă de pîri au venit și tot întins vin din țară asupra abuzurilor Aristocrațiilor și birocratilor, care adevărul acestora le întăresc. Multe le îndreaptă și Guvernul nostru, însă cele mai multe nu le poate îndrepta pân'atunci pînă nu se va face o radicală schimbare cu amployații unguri și sași. Bine să observați, că în părțile ungarilor și sașilor amployat român nu se poate apropria, iară dimpotrivă, unde-i partea cea mai mare poporul e român, cu câțiva unguri și sași mestecat, sau și curat român, acolo amployații sânt parte unguri parte sași.

Prejudecați aceste, și faceți cele de lipsă fără întârziere, poftindu-vă tuturor sănătate, fiind

Al Multonorat D-tale

de tot binele voitor Arhieru
Andreiu m. p.

II.

Aron Florian către Ion Maiorescu.

Sabinu 30 sept. 851.

Ioane,

Ai toată dreptatea să fi necăjit că spre a-mi face mie bine ți-ai făcut ție destul rău; dară iartă ceea ce voi fi greșit eu dela mine, și socotește că împrejurările poartă vina capitală.

Glauțiu a scăpat de dilema în care era pus de a da de minciună ori Căpitănia ori pe F. M. L. Pfersman. El a plecat să-și aducă nevasta, și lucrul meu a rămas la referintele respectiv Brennerberg fără ca să-i fi spus Glauțiu ce trebuie să facă.

Brennerberg după ce și-a spart capul destul, apoi a croit-o așa: fiindcă căpitănia de aici zice în raportul său de al doilea că cele ce a scris ea despre mine din țara românească le-a auzit dela Schwab Starostea din Craiova, a hotărît să serie Agenției la București ca să dea informațiune despre mine că ce am făcut eu acolo și dacă sânt adevărate cele ce au spus Schwab Căpităniei. Hirtia Guvernului de aici va porni mâine către București.

Lampel secretarul Agenției mă cunoaște bine; a sezut în casa mea un an, a lucrat pentru scab, pareă mea din prinsoarea rusască. Dela dînsul atîrnă acum tot. Adamovici este omul csei lui. Eu n'am scris deadreptul lui Lampel în obiectul acesta, ci am scris astăzi lui Adamovici însă așa, ca să poată citi lui Lampel scrisoarea, și l'am rugat ca să mă ajute. Am scris tot ce am socotit că trebuie să știe Lampel despre treaba aceasta. Am zis curat că Schwab minte cele ce le-a spus pentru mine, și că pisma și răutatea lui în contra mea curge de-acolo, că fiind eu administrator în Craiova, l'au apucat creditorii să plătească datoriile, și eu le-am făcut dreptate.

Schwab stă rău la Agență. La Guvernul de aici a venit o Notă de acolo că Schwab pentru bani a ascuns o cătană fugită etc. etc.

Sper că lucrul va eși bine de acolo. Adamovici îmi va serie curînd cea zis Lampel.

Guvernatorul umblă la vînat în împrejurimile Sibiiului.

Se vorbește ca mâine vor eși niște denumiri în posturile politice.

Lemenyi capătă despăgubire 20.000 fl. CM. dela erariu pentru pierderile sale din timpul rebeliunii.

Cu ocașiunea alegerii lui Papfalvi de canonic și a promoțiunii lui Cipar, Guvernul vrea să tragă informațiuni că cine este Cipariu.

Guvernatorul a primit dela ministerul Bach mulțumire că pentru comisunierea organizatorie s'au ales individe cu capacitatea și cu sentimente nepătate în revoluțiunea trecută. — Se înțelege că S. Dumca și Aldulea! ?!

Eri s'a pus de Șaguna fundamentul la școala confesională greco-răsăriteană din Brașov. Profesori acolo nu vor putea fi alții decât greco-răsăriteni. Avis lui Baricz și Mureșianu și resp. uniților.

8 școlari din Cl. 8-a gimnas. din Blaj cărora Marcu le-a dat secundă, cer dela Guvernul voie să depună examene de maturitate. Pîrese urit pe Marcu și aduc atestat dela toți-co școlarii că Marcu e un nebun; bețiv etc.

Numai am hirtie. Dar mai serie și tu ceva. Apropos. Trimite-mi curînd o copie de pe testimoniul lui Pfersman să-l adaog la concursul de aici. Așa mi-a zis Dorgo și Aldulea și toți.

III.

Sabinu 21 Decembre 851.

Ioane,

Joi în 18 îmi veni scrisoarea ta. O deschisei cu speranță și frică că ori mă previni pentru decretul de denumire, ori că mi-s'a dat negativa. M'am mirat de scrupulitatea cea mare ce se pune pentru atâtea forme; ei, dar ce să faci oamenilor!

Vineri în 19 fiind zi de poștă către București am scris pentru atestat, însă nu Poenarului, ci directorului Marcovitz. Spre a le da base pe care să luere, am făcut o petițiune către Eforie prin care ceiu atestatul. În scrisoarea particulară am rugat pe Marcovitz ca să stăruiască și să grăbească a mi-se face și a mi-se trime acel atestat cât se poate mai curînd. I-am zis să mi-l facă franțozește și după formula ce i-am indigitat-o, și după ce va ieși dela Eforie să-l legalizeze la Agenție. Cred că doar va face toate pe cum l'am rugat căci nu văd pentru ce ori Eforia ori el Marcovitz, și-ar putea face scrupul ca să nu-mi asculte rugăciunea.

Astăzi am scris la Rodu pentru cartea de bottez. Am trimis fratelui meu formula cum să o serie cu litere, să o subserie de celalalt paroh, și după ce va pune sigilul, să o ducă la Miercurea spre a o traduce în germanește și a o legalisa de catre autoritatea competente.

Indată ce vor sosi amândouă documentele aceste ți-le voi trime ție brevimanu; apoi Dzeu cu noi!

Iancu și Balint, cam avisati, veniră și se înfățișară eri la Principele. Pe Iancu îl luă de nas pentru decorațiuni; Balint însă necazurile Românilor; Principele promise îndreptare, și apoi îi întrebă de cheltuielile lor cu Zandsturm. Spuse și unul și altul câteceva, Iancu însă mai puțin aducând că cu banii dela Lüders a cam împăcat pe creditorii săi. Interpret a fost Șaguna, care i-a introdus la Principele. Convorbirea a ținut mai mult de oră. Șaguna și înainte de introducere și după eșirea lor a mai vorbit cu Principele. Iancu a prevenit pe Șaguna că de aplicațiunea lui să nu se facă vobă, căci el nu acceptă.

Pentru averea națională săsască, cu care Sașii și-au dotat școalele lor, i-s'a șoptit Principei că la cea avere ar avea și Românii oarecare parte. Principele a însărcinat ca să se caute.

La arătarea Iancului și a lui Balint, că Comisiunea lui Nalieu în munți a demoralizat poporul, a declarat Principele că Comisiunea aceea s'a cassat.

Comisiunea judiciară organizatoare așază tribunalul civil prin țară. Comisiunea politică organizatoare și-a terminat lucrările: au rămas numai reclamațiunile satelor pentru strămutare. Se vorbește că Lucintu va veni în sus cu proiectul organizațiunii.

Un adjutant al Principei Br. Kleinmajer umblă prin arhivele comandai militare după acte ca să compileze o istorie a evenimentelor trecute din Trania. Și în specie a Munților.

Universitatea săsească se tot adună. Se vorbește că ei stau tare ca Impăratul să plătească

pe dregătorii lor, dar Sachsenland, statutele și Universitatea lor să rămână cum au fost înainte de 48.

Fi sănătos.

IV.

Sabinu, 17 Ianuar 1852.

Ioane,

Bolnav câteva săpt., năcăjit, că lucrurile merg tot anapoda...

„Branu a scrisu Eppului cerându-i protecțiunea qua sa ajungă nici mai mult nici mai puțin dequatu consiliariu. Arrogantia de o parte și teretura de altă parte gudre domnesce în scrisorea lui, diu qua te face sa credi, ca Branu e un slab. Utere prudenter.

Știi pôte qua Siaguna se face Baronu. Șrisorea ce spre răspunsu la cererea lui ia trimisul ministrulu Bach din partea Impăratului, e foarte lingusitoră. Adsteptă diploma. Glantiu ânquă se face cavaleru.

La aratarea ce facuse Salmen Guberniului qua Români n'au simțiu pentru școle și învățătură au răspuns amendoi Epii foarte bine și ceru qua aratările lor să se trimită la Ministeriu.

Epii au fost provocați de mult qua sa arate bisericile din diecesele lor arse de rebeli. Puterea crede, qua Siuluti a arătat 1 și Siaguna 50. Cu ocaziunea aceasta s'a exprimat Principele qua de aici se cunoaște qua Siaguna cu toată diecesa sa a fostu duchi und duchi *schwarz-gelb*. Principele a propus desdemnare la ministerii ei totu odată o laudă generală pentru credința Românilui quatre tron și Dinastie.

Șiuluti a denumit și a instalatu de directoriu al gimnaziului provisorie pe Papfalvi. Guvernul îl reflectă, că competința lui e numai de a propune ear nu de a denumi și instala. Apoi Papfalvi nu e nici purificatu definitiv. Într'o scrisoare către Dorgo scrie Siuluti, că ar trebui să se luere pentru a aduce pe Laurianu Directoru la Blasiu, mai virtuosu qua și el sia aratat dorința de a ocupa postul acela. Știi tu ceva de aceasta?

Bietul Marcu nu vrea să meargă la Sobotolu; el cere ori Hinedora, ori să'l lase tot Profesoriu. Vre sa se apuce de processu cu Șuluti qua și Bacila din Alba cu Șiguna. Se quam inmulțiescu nebunii.

Siaguna se aspresce tare quate odată. A suspendatu din Asesorie consistoriale pe Badilă pentru-că în sessiune a dissu, qua de 20 ani nu mergu lucrurile asia reu prequam mergu acum.

Eri se dusse la Principele o deputatiune de Sassi, qua să proteste în contra lui Siaguna pentru qua vrea să cumpere casa lui Apor. Principele *mir nichts dir nichts*, ia occaritu frumosu și ia datu afară.

„Neavându ceva mai bunu, iti scriu nimicuri. Dunca membrulu comisiumei judiciaria organisoria, întrebati de Vasiciu pentru Barițiu a răspuns qua Barițiu n'are studiile cerute și nu poate pretinde, dequata postu de manipulantă la o judecatoria. Dar ei de unde *pisda* mumei lor scriu drepturile austriace quare voru fi în vigoare?

La Maria Sa Domnulu *Consiliariu Papp Latzi* quare arc 24 fl. C. m. pe anu a fost o *soirée confortable* numai pentru lumea foshionable; quaci dela concipistu în josu n'a fost nimine chiamatu. Vedi asia Domnu!

Sabinu, 19 Februaru 1852.

Ioane,

„ti-am spusu de mult qua eu sunt omul ne-casurilor și pentru mine și pt alții” . . .

„Văzând, că secretariatul mă șicanează și schimbările dela eforie pote să mai întârzie lucrulu, anu rapeditu o scrisore quatre Vodă prin

care m'am plânsu cu foc și cu amar de piedecile ce mi se pun în tiera, deși eu sunt dincoci de Carpați. Mai de multu mai mergem și eu pe săptămână odată la dânsul, dar acum m'am scârbit atât de el cât și de ai lui, cu toate că sunt foarte puțini. Vasiciu singur care era liberale odată, s'a făcut ultra de voie de nevoie. Diploma de baronat nu ia mai venitu. Cu casele lui Apor n'a făcutu încă nimica căci Maghiarul tot sue la preț. Sașii vor sai dee un loc la Poarta Cisanădiei spre a zidi *Catedralea* care este în proiect pe hârtie.

„*Muresianca* felota cea mare pentru confesiunea neunită este aproape de nascere. Ea este desperată qua născându fetioru cine să'l boteze; quaci ea decât să'l dea la uniți, mai bine îl lasă nebotezat. *Andrei* care e cicălit destul în privința aceasta își înneacă necasurile în mâncare și beutură bună când i-se întâmplă salu chime cineva la petrecere.

„De pe pământul întunerecului”.

Sub acest titlu, ziarul „*Világ*” publică din pana cunoscutului avocat din Oradea și deputat guvernamental, Dr. Várady Zsigmond niște note și impresii din țara Bihorului. Mărturisim, ne vine greu să le relevăm, dar credem, că scrisul lor fie din partea unui om străin, de altfel de o cultură superioară, totuși va avea întru câțva rezultat; asanarea în parte măcar a acestor stări deplorabile, cari bântuie în lung și lat nefericita țară a Bihorului, bogată în latifundii pe seama particularilor și a bisericilor.

Față de „întunerecul” din Bihor, provenit din lipsa de școli, ne-am putea mângăia cu starea, cam aceeaș a unor ținuturi ungurești, cari duc o soarte cam asemenea cu a bihorenilor. Amintim, chiar cazul mai nou, din comuna Haraszi, în apropierea Budapestei, care a trimis o deputație de 200 copii la ministrul de instrucție, ca să ceară școală. N'au școală, și sunt lângă capitală. Ce stări pot fi și la Unguri, — susținători de stat, — în alte ținuturi mai la spatele lui Dumnezeu?

Dar nu încercăm această mângăiere! Nu voim, ca să vedem recredință în notele autorului. Nu voim să părem jigniți în demnitatea și mândria noastră de Români, căci adevărul cunoscut și de noi i'ar ridica contra noastră. Și ce folos am avea?

Dăm unele părți cu gândul curat, că conducătorii bihoreni vor continua munca lor de regenerare a poporului cu îndoită abnegațiune. E și timpul de altfel!

„Fiind vorba în rîndurile următoare de ținutul atât de des amintit al Țării ungurești, ținut liber de cultură, de Bihor, aș fi putut pune titlu chiar și „*Azia*”. Dar această comparație începe a deveni un anachronism. Asia o ia înaintea noastră spre occident și nu peste mult va putea protesta cu dreptate, că o aduce în analogie la toate ocaziile cu țara noastră.

În jurul Beiușului, nu departe de Oradea, sunt satele acele românești în cari de secole n'a putut străbate nici o rază a culturii. Domni din Pesta nici că-și pot închipui că între munții Bihorului tănjesce niște oameni sălbateci în cel mai mare întunerec. Vorbesc cu ură scrâșnind din dinți de sălbăticia acestor oameni și de pretinsa lor ură contra Ungurilor. Și iată că acest popor în mărșinirea lui nici nu poate

gândi la starea lui inferioară, nu poate cerceta cari sunt vinovații cari îl silesc la acest trai mizerabil și nici nu cunoaște altă viață mai bună care l'ar îndemna să-și schimbe traiul.

După această introducere, autorul se oprește la comuna Spinuș, care i-s'a părut mai vrednică de remarcat pentru curiozitatea cetitorilor. Face descrierea sărăcăciosului sat, cu o singură uliță, cu bărbați și femei în haine murdare, cari se opresc și privesc lung la străin. Descrie casele, cari sunt asemenea bordecelor, comunitatea locuitorilor cu animalele, în ce privește adăpostul, sărăcia ce o duc, mâncând numai mălai, fasole și cartofi. Dar pe lângă această mâncare, spune autorul, consumă cantități enorme de rachiu, fie cel mai prost. Bărbați, femei și copii toți sunt alcoolici. Sunt tâmpiți, de alcool și proști din lipsă de învățământ. N'au școală. A închis-o regisorul școlar nefiind corăspunzătoare cerințelor legii. Coșmuna va fi datoare să zidească școală nouă, dar e săracă.

Ca încheiere, se amintește în aceste note despre moravurile locuitorilor. E poate partea cea mai întunecată. Viața lor morală e aproape de era păgână. Trăiesc în comunitate. Femeia e nevasta fiecărui bărbat precum și fiecare bărbat trăiește cu toate femeile. Nimeni nu se scandalizează. Aproape fiecare părinte crește băieții altora. Căsătoria se face numai de probă. Mireasa e furată și trăiește astfel necununată ani întregi. Unii fac ulterior, alții nici habar. Între dânsii afară de rachiu și de credința în suflete necurate nu este altă legătură. Au credinți deșarte în urma cărora se îmbogățește vrăjitoarea satului și moare de foame medicul”.

Cam aceste ar fi notele și impresiile. Să le recunoaștem. Poate că apar ceva cam exagerat, dar fondul e aproape de adevăr. Să nu ne fie rușine, căci numai recunoscând adevărul putem înlătura răul!

Sborul lui Vlaicu în Sibiu.

Îndrăznețul aviator Aurel Vlaicu, care la serbările culturale din Blaj a uimit publicul cu minunatele sale sboruri, a binevoit să primească învitarea de a face o ascensiune și în Sibiu. Ascensiunea va avea loc *Duminecă, în 17 Septembrie st. n. 1911 la orele 5 p. m., pe câmpul de exerciții militare din loc.*

Prețurile de intrare sunt următoarele:

Locul	I.	— —	10 cor.
„	II.	— —	6 cor.
„	III.	— —	3 cor.
„	IV.	— —	1 cor.

Ne împlinim o plăcută datorie, când luăm sub ocrotirea așezământului nostru cultural această izbândă a științei, care face cinste neamului românesc.

Ne adresăm deci tuturor oamenilor noștri, cari pot aprecia importanța problemelor culturale, rugându-i să grăbească cu toții și să îndemne pe toți Români din împrejurime a lua parte la această frumoasă sărbătoare a geniului românesc.

Sibiu, 5 Septembrie 1911.

Prezidiul „Asociațiunii:
Andrei Bârseanu.

NB. Biletele de intrare se pot primi dela biroul central al „Asociațiunii” și dela librăria arhidiecezană din Sibiu. Prevăzându-se aglomerare mare de public, doritorii sunt rugați a-și procura biletele în cel mai scurt timp.

Maidt și Schrod

Arad, Piața Andrassy 17. Casa Reinhart.

Prăvălie de specialități pentru moda bărbătească și rufărie.

Mare depozit de trusouri pentru bărbați. Mare asortiment

în pălării englezești, moi și tari, precum și cravate. — Par-

desii Ulster și impenstrabile cu 30 cor. — Mare varietate în

trusouri pentru băieți de internat. Prețuri fixe. Telefon 765.

Insemnări.

— Spre Tekir-Ghiol. —

Pleci din Constanța, din fața gării, pe la orele 6 și jum. dimineața, după ce te-ai suit în tramcarul dlui Blându cu inscripția „La senator” pe fundul căptușit cu tînchea roșie, semn distinctiv al acestei direcțiuni.

Lucru la care nu te-ai aștepta, caii greoiului vehicul își pun în mișcare clopoțeii dela gât exact la ora fixată, tramcarul cu frînele strinse la stațiune — doamne ferește! să nu dea peste cai — începe să tremure din toate încheieturile lui șubrede și cu el și călătorii. E semn că am plecat!

Îți mai arunci o ultimă privire peste port, unde activitatea a început de mult. Sirenele urlă cu glasuri felurite, remorchele ușoare brăzdează apa din port liniștită ca un lac, oamenii se văd ca niște furnici grăbindu-se spre ateliere, printre liniile drumului de fier, cari îmbracă într'o rețea deasă întinderea de pământ cucerită cu atâtea jertfe dela mare.

Caii își sună acum clopotele printre două șiruri de garduri ale C. F. R. Pe neașteptate te pleci odată spre dreapta, odată spre stînga, te proptești bine cu spatele în rîzimătoarea băncii și cu picioarele în podeaua, din care numai vîșcoasa e nouă și apoi respiri ușurat ca scăpat de o mare primejdie. Ai trecut peste calea ferată! Operația se mai repetă odată și, scăpați la larg pe șoseaua liberă, caii inhămați patru în șir își iau mersul obișnuit. Trap-trap, lăsăm la dreapta mulțimea liniilor drumului de fier și trecem pe lângă terasamentul abia început și părăsit al liniei Constanța—Mărgălia, menită să gonească și de aici vechiunile dlui Blându. Pe stînga, pe alocuri, pe unde se zărește puțin pomii, delulețele cu vii și casele, se mai zărește câte un petec de mare albastru. În unele părți, o scurtă vedere a portului.

Observi un lucru curios; alături cu șoseaua e un drum de o căruță, prăfos și numai gropi, brăzdat de făgașurile tăiate de vre-un car în pămîntul miuit de ploaie, fenomen destul de rar în aceste locuri. Turci, Tătari cu haina peștiră și cu turban, cu mustățile erete, cam pe oală și cu ochii scilpitori, n'am văzut decât rareori pe șosea. Preferă să dea prin brazde cu teleguțele lor, cari fac un șgomot cu totul particular și din cari bătrîni, tineri, femei și copii privesc cu mirare la străinii din tramcar. În ei poate se minunează, poate își bat joc de supusele și supușii modii, dintre cari avem parte și noi de câteva exemplare ca tovarăși de drum.

Pe stînga se vede un fel de cărciumă, cu o galerie acoperită în față. Tramcarul se oprește la prima stație. Se pare că această întreprindere are înseris în regulamentul ei un articol anume, care îi impune să se oprească la fiecare cinci kilometri. Și aplică acest articol cu atîta strictețe, că și fără pietrele de pe marginea drumului poți ști exact în fiecare moment la ce depărtare te afli de Constanța. Cărciuma la care ne-am oprit, se pare că plătește această favoare conductorului, în natură, sub forma de cafele, vin și altele.

Cu ocazia opririi constat spiritul de comerț al proprietarului „marei vile Jana din Ticher-Gheol”, care își scrie reclama aceasta cu litere negre făcute cu mîna ca de tipar, pe un pătrat albit cu vâre pe tencuiala podului cărciumei — stație.

Plecăm. Pe drum mă gîndesc la oamenii aceștia, cari își pun aci averile în întreprinderi comerciale bănoase și cari n'au atîta curiozitate, dacă nu bun simț să se intereseze măcar cum se scrie numele stațiunii din care își pompează veniturile. E caraghios! Oameni cari trăiesc de ani de zile acolo, nu știu cum să'l pronunțe și mai ales cum să'l scrie. Am găsit: *Tiker-Gheol, Tiker-Giol.*

Thechirgiol și multe alte năsbătii, cari dau dreptul să te întrebii: pe cînd *Thiquer-Giol* și cele ce vin după dînsul?

Pe drumul paralel cu șoseaua vine la pas o căruță încărcată cu saci. Deasupra un Turc, așezat în felul lui, ține hăturile și privește lungă zare. Arșița soarelui i-a scos un galon gros de sudoare pe marginea fesului. Urniala tramcarului și șgomotul clopoțeilor nu'l pot scoate din visare.

După o bucată de drum, întîlnim altă căruță, tot cu saci, dar aceasta pe șosea, cu un Bulgar deasupra. Il cunoști după baine, după privirea cutezătoare ce aruncă în juru-i și după întregul lui fel de a fi. Așa cum stă, fără să facă vre-o mișcare, îți face impresia că a înghițit un băț, care îl ține țepăn.

Iar ne-am oprit. Suntem la 10 chm. de Constanța. „De acum nu ne mai oprim” promite conducătorul. Și să vrem nu ne mai putem opri, căci numai cinci chm. ne mai desparte de ținta călătoriei.

Tramcarul pornește iar, te saltă, te scutură, face apoi la stînga și în curînd apare la dreapta locul, la stînga marea. Lăși la dreapta o vilă, care are numai numele creștinesc, alături alta a unui român de dincolo stabilit în Dobrogea și intri în plantația Eforiei. Tramcarul zboară acum pe drumul înclinat spre lac, plecîndu-se cînd înainte, cînd înapoi ca o corabie pe valuri; perdelele vîrgate fîlfăie în vînt; vizitiul neobișnuit cu așa viteză, strînge iute frîna. Tramcarul trece dărdăind din cauza frînei pe dinaintea turnurilor trufașe ale Sanatorului („senatorul” dlui Blându) stîrnind ecouri prin sălile înalte, caii își sună clopotele mai departe...

INFORMAȚII.

A R A D, 14 Septembrie n. 1911.

— Colaborarea d-lui C. Rădulescu Motru.

Astăzi începem publicarea studiului „Adevăr și minciună” scris pentru noi de distinsul profesor al Universității din București, d. C. Rădulescu-Motru. În el vor găsi cititorii noștri o profundă cugetare și noi și interesante observații. D. C. Rădulescu-Motru, care ocupă astăzi una dintre catedrele maestrului Maiorescu, este autorul mai multor cărți temeinice de filosofie, dintre cari „Cultura română și politicianismul” a fost premiată de Academia română. Ne pare bine că putem servi publicului nostru de aici roadele frumoase ale unei minți atît de limpede, cum este a dlui Motru și socotim că cititorii noștri vor mulțumi și ei savantului nostru profesor pentru caldul interes ce ne poartă.

— Viitorul Mitropolit-Primat al României.

Cetim în „V. N.”: În cercurile conservatoare se afirmă, că guvernul va susține următoarele candidaturi pentru locurile vacante de Mitropolit și Episcopi: P. S. Sa Episcopul Timuș al Argeșului în postul de Mitropolit-Primat; PP. SS. LL. Arhiepiscopul Calist Botușăneanu, Episcop la Roman și Arhiepiscopul Meletie Constanțeanu, Episcop la Argeș.

— Hymen. Anunțăm cu deosebită plăcere cununia dsoarei Iuliana V e s s a, fiica distinsului fruntaș și amic al nostru d. Dr. George Vessa din Socodor cu d. Cornel P o p e s c u, care va avea loc în 8/21 Septembrie 1911 în biserica gr.-or. rom. din Socodor.

Călduroase felicitări!

— Sborul prințului Bibescu. Cetim în „Voința Națională”: A doua încercare a principelui George Bibescu de a face drumul București-Constanța în aeroplan n'a reușit nici Marți din cauza frigului.

Principele Bibescu a plecat la orele 5.42 dimineața și a ajuns la Sărulești după 30 de minute, zburînd — prin urmare — cu o viteză de 120 km. pe oră. Înălțimea maximă înregistrată de barometrul de altitudine a fost de 700 metri.

Frigul era atît de mare, încît aviatorul n'a putut să sară din aeroplan spre a'l opri, cum face de obicei cînd aterizează.

Carboratorul era acoperit de țurțuri de gheață.

Elevii școlii militare de aviațiune, au sosit la locul aterizării cu trenul de Constanța și au dat principelui Bibescu ajutoarele de care avea nevoie.

— Teatrul Național din Craiova. Se anunță din Craiova: În vederea stagiunii de iarnă directorii teatrelor din România muncesc pe capete pentru stabilirea unui program cât se poate de ales și pentru recrutarea personalului care să interpreteze mai bine piesele din program. În acest sens domnul Emil Gârleanu care este directorul Teatrului Național din Craiova, face eforturi uriașe, avînd de luptat cu unul din obstacolele cele mai teribile „Insuficiența fondurilor”, avînd în schimb bunăvoința guvernanților și atenția publicului Craiovean. În acelaș timp domnul Bacalbașa, directorul Teatrului Național din București se găsește în condițiuni mult mai avantajoase, avînd elementul principal „Fondurile”.

Ideea dlui Bacalbașa este de a forma un reporter stabil din piesele clasice și moderne cari s'au dovedit demne de un succes durabil. S'au anunțat câteva piese ale lui Mollier și Shakespeare. Intre piesele originale se va reprezenta „Irinel” a lui Delavrancea, asemenea „Lumina Nouă” de D. I. Zamfirescu marele meșter la metafizicii cuvintelor. Cea mai mare bucurie a iubitorilor de artă națională o fac însă două piese cu subiecte luate din trecut atît de sbuciumat și din istoria suferințelor Românilor din Ardeal.

Autorii acestor două piese sunt amîndoi Ardeleni cunosători ai vieții și ai sufletului poporului român de peste munți. Ei au reușit să reprezinte spiritul situațiunii actuale, care a turburat pînă în adîncuri conștiința poporului Românesc prin nedreptatea omenească și vitregia vremurilor. Una din aceste piese este „Se face ziuă” a lui Z. Bărsan, iar a doua se numește „Caterina Varga” piesă în cinci acte de doamna Constanța Hodoș.

Cu toate că Craiova are inferioritatea fondurilor, a locului și a populațiunii totuși activitatea și edstoinicia domnului Emil Gârleanu va reuși să dea Craiovei în stagiunea viitoare piese tot atît de alese ca și Bucureștiul, iar populațiunea Craiovei va ști să încurajeze un tînă talent care pune tot focul pentru încurajarea și prosperarea artei.

— Concurs. Pentru ocuparea alor 10 locuri (locuință gratuită) în internatul „Petran” administrator de despărțămîntul Cluj al „Asociațiunii” sunt a se înainta cererile pînă la 23 Septembrie n. 1911 la adresa subscrisului secretar. Cererile vor fi provăzute cu următoarele documente: a) indice sau atestat de maturitate, b) atestat despre starea materială proprie și a părinților, precum și a părinților, precum și despre numărul membrilor familiei, c) declarațiune dacă petentul are vre-un stipendiu sau nu.

Condițiunile particulare sunt a se vedea în regulamentul afixat la internat.

— Pentru comitetul despărț. Cluj al „Asociațiunii”:

Cluj, 12 Septembrie 1911.

Dr. B. Basiota,

Dr. Valentin Porutiu,

v.-președinte.

secretar.

Cluj, str. Deák Ferencz 44.

FABRICA DE SPALAT CU ABURI

„KRISTALY”

Gőzmosógyár, Kolozsvár, Pályaudvar.

Aranjată cu mașinăriile cele mai moderne, cu putere electrică; spală, calcă și curăță albituri bărbătești și de dame și totfelul de lingerie cu prețuri moderate.

La suma de peste 10 Cor., pachetul se retrimite francat.

— **Floarea Reginei.** În Svițera se cere mult Edelweisz (Floarea Reginei). Fiecare călător vrea să aibă ca amintire. Dar pe vârfuri și povârnișuri în Alpi nu se mai află. Lăcomia și necruțarea cu care l-au cules, smulgându-l cu rădăcini cu tot, a dat roade. Iată de ce acuma Svițera importează Edelweisz dela Paris! Acolo sunt grădinari specialiști, pregătiți în Danemarca și cari cultivă Edelweisz și desfac cu preț bun în Elveția.

— **Logodne.** Deoarece în numărul 190 al ziarului nostru s'a publicat greșit, anunțăm din nou logodna dsoarei Elisaveta Popovici din Pilul-mare cu Nicolae Fofiu învățător în Bălăleni, și a dșrei Rozalia Dohanyos din Bichiș cu Ștefan Fofiu, teolog abs. din Totorenii.

— **Cărți confiscate.** Ni-se scrie din Brad: La noi — fiind acesta lucru de toate zilele, nu scriem mai pe larg decât că, librăriei „Minerva” din Brad, i-s'au confiscat la gara din loc trei exemplare din cartea dlui Russu-Șirianu „Iobăgia” care venea din București dela ediția Sfetea. Să le fie de bine!

— **Desideriu Perczel grav bolnav.** În Camera s'a comentat știrea, că Desideriu Perczel, președintele partidului guvernamental, în urma agravării boalei de artero-scleroză, ar fi pe patul de moarte într'un sanatoriu din Baden.

Față de această știre, familia fiind întrebată, a răspuns, că n'a primit nici o știre încă referitor la agravarea boalei.

— **Cutremur de pământ în Italia.** Noaptea trecută s'a simțit în partea sudică a Italiei puternice cutremure de pământ, cari par a fi în legătură cu erupțiunea vulcanului Aetna. Populația înspăimântată de repetarea catastrofei de acum trei ani, cu pustiirea Messinei, și-a părăsit domiciliile, petrecând noaptea sub cerul liber.

Din Catania se telegrafiază: Scurgerea lavei continuă, cu iuteală de 120 metri pe oră. Riul ce îl formează are o lățime de 500 metri. Cratere nouă se deschid mereu. Până acum sunt 76.

— **Declaratoriu Iliricum.** Am mare lipsă de un — Declaratoriu Iliricum — cine îl are să binevoiască a mă aviza prin o cartă postală, căci eu îl cumpăr ori cum va fi de scump. Adresa mea e Ioan Neagu preot în Gladna-rom. (Gladna) p. Pacsad (Krássó-Szörény m.)

x Pianul este singurul obiect, care pretinde mare băgare de seamă la cumpărarea lui. Pentru camera

pianul este obiectul cel mai frumos, cel mai folositor și de aceea este de dorit ca cumpărătorul să se adreseze la o firmă demnă de încredere și nu la firme dubii.

Recomandăm în atenția On. public, magazinul de pian **Heldenberg**, Sibiu, str. Cisnădiei 9, cel mai vechi și cel mai de încredere dintre magazinele existente din țară, care desface pianele renumitelor fabrici străine.

Este dovedită după o lungă experiență cafoarte bună pentru copii sănătoși și bolnavi cât și pentru bolnavii de stomac. Impedică și înlătură vărsăturile, diareea, catarul intestinelor — Broșura „Ingrijirea Copiilor” se poate avea gratuit de la **NESTLÉ, Viena I. Biberstrasse 11.**

x Atragem atenția ca. cetitori, cari vor să-și comande cămine, să se adreseze fabricii Tamássy Iózsef din Cluj, str. Monostori 7, când stă la dispoziția cumpărătorilor cu bogat asortiment de căminării de teracota și majolică. Prețuri eftine, cumpărătorii rimesc garanță.

x **Interesează numai pe părinți.** Cu începerea anului școlar, cumpără copiii ghete anatomice, cari atât ce privește igiena picioarelor, cât și țețineala sunt cele mai de recomandat. Se află de vânzare la filiala fabricii de ghete anatomice Moskovits. — Arad, Piața Independenței 18.

În atenția d-lor învățători!

La librăria „Tribuna” se află de vânzare toate manualele școlare ce se folosesc în dieceza Aradului, asemenea și recvizite de scris și desemn. Comandele se efectuează prompt.

Mișcare culturală și socială.

— Petreceri, concerto. —

Petrecere populară în Sibiu. În cinstea iubitelui nostru aviator Vlaicu se va da în Sibiu, Duminecă la 17 Septembrie a. e. st. n., după zbor, o petrecere populară cu dans în pavilionul „Hermannsgarten” (strada Șaguna Nr. 9, peste drum de casele Astrei), la care invită pe toți Românii de bine cu toată dragostea

Comitetul aeronautic aranjator.

* **Comitetul parohial din Meșterháza,** tractul Reghinului, invită cu toată onoarea la sfințirea bisericii nou edificată care se va efectui Duminecă la 4/17 Septembrie a. e. prin I. P. S. Domn Arhiepiscop și Mitropolit Ioan Meșianu, precum și la banchet, concert și dans, cari se vor aranja cu această ocazie. *Comitetul parohial.*

BIBLIOGRAFII.

Bai Ganciu celebra și populara povestire satirică a lui Aleco Constantinov a apărut în *Biblioteca Lumina* un volum de 208 pagini — 60 bani.

Poșta Administrației.

Nicolae Baboie, Budapesta. Am primit Cor. 4.80 abonament până la 14 Septembrie 1911.

A. O., Beiuș. Anunțul d-tale nu se poate publica.

Redactor responsabil: **Iuliu Giurgiu.**
„Tribuna” institut tipografic, Nichin și c. s. a.

Dr. DUMITRU POPA

Medic universal. Fost medic de clinică și spital.
Specialist în morburii interne,
de femei, de copii și de urechi.

— ARAD —

Strada Petőfi (lângă gimnaziu) Nr. 10.
Consultatii: 11 - 12 ore a. m. și 1/23 - 5 ore d. m.

Leon Tolstol.

107

RĂȘBOIU ȘI FACE.

ROMAN.

Trad. de A. C. Corbul.

(Urmare).

Omul cu merite alese pe care Ana Pavlowna îl servea în seara aceia musafirilor ei era Boris Drubetzkvi, sosit de curând în calitate de curier al armatei prusiane și atașat ca aghiotant la un foarte înalt demitar.

Când intră Boris în salon, adunarea era aproape completă și conversația condusă de Ana Pavlowna se învârtea în jurul raporturilor diplomatice ale Rusiei cu Austria, și asupra nădejdei ce se nutrea de a se încheia o alianță. Boris, foarte elegant în uniforma sa de aghiotant, devenit mai bărbătesc, se înfățișă cu un aer degajat și fu condus numai decât lângă mătușa pentru a-i prezenta respectele lui, apoi el se amestecă în cercul general. Ana Pavlowna îi întinse mâna ei uscată pe care el o sărută și îl prezentă câtorva personaje cărora le înșira cu glasul scăzut meritele lui.

— Prințul Hypolit Kuraglin, un tânăr încântător. Domnul Krug, un spirit profund și Domnul Chitow, un om de mare merit!

Grație grijei Anei Pavlowna, a aptitudinilor ei particulare, precum și a propriului lui caracter cumpătat, Boris răușise să-și creeze o situațiune strălucită.

El știuse să se pătrundă cu desăvârșire de aceea subordonare tacită care-l sedusese atât de mult la Olmütz, și după care îi trebuia ca să înainteze mai puțin curagiu și silință decât știința de a plăcea acelora cari impart onorurile; adesea Boris se mira

el însuși de iuteala cu care avansa în grad și mai ales de faptul că ceilalți nu înțelegeau ca dânsul secretul serviciului. Și de când făcuse această descoperire în-tregul său fel de a vedea, toate raporturile cu vechii lui prietini, toate planurile lui de viitor, se schimbă cu desăvârșire.

Boris nu era bogat, dar el își cheltuia mai toți banii pe cari îi avea în scopul de a fi cel mai bine îmbrăcat. Căci el s'ar fi lipsit mai de grabă de multe plăceri decât să se arate pe străzile Petersburgului într'o trăsură puțin corectă; el nu căuta decât prietinia persoanelor superioare și cari îi puteau fi utile. San-Petersburgul îi plăcea și el disprețuia Moscova. Gândul familiei Rostow și amintirea dragostei lui copilărești cu Natașa îi erau neplăcute. Admiterea sa în salonul Anei Pavlowna era considerată de el ca o mărire în grad. El înțelese numai decât care era rolul său și-o lăsă pe Ana Pavlowna să profite de interesul pe care-l înfățișă el, observând cu luare aminte pe fiecare și socotind avantajile pe cari le-ar putea avea de pe urma relațiilor cu ei. El se așeză deci pe locul arătat, lângă frumoasa Elena și ascultă la cele ce se vorbeau.

— Viena găsește imposibile bazele tratatului pe cari i-le oferim, și cari nu s'ar putea realiza decât după o serie de succese strălucite, dar ea nu crede că noi posedăm mijloacele de a le obține. Fraza aceasta autentică, a cabinetului vienez fu rostită de atașatul ambasadei din Copenhaga, acelaș pe care Ana Pavlowna îl caracterizase drept „un spirit profund”.

— Dar necredința ei e măgulitoare, adăogă el cu un zâmbet fin.

— Unul e cabinetul vienez și altul e împăratul Austriei, observă Mortemart. Împăratul Austriei n'a putut avea nici odată un așa gând, ci cabinetul se exprimă astfel din propria-i inițiativă.

— Ah! scumpe viconte! suspină Ana Pavlowna, Europa nu ne va fi niciodată o aliată sinceră.

Și numai decât după aceasta ea vorbi de meritele și de curajul regelui Prusiei, ca să-l amesteco și pe Boris în conversație.

Boris asculta cu atențiune pe toți câți vorbeau și aștepta liniștit să-i vie și lui rândul; în acelaș timp însă el reușise să arunce mai multe priviri asupra vecinei lui, frumoasa Elena, ai cărei ochi întâlneau cu un zâmbet pe aceia ai tânărului și frumosului aghiotant.

Ana Pavlowna îl rugă pe Boris să povestească voiajul său la Glazan și poziția în care aflase armata prusiană.

Boris dădu cu liniște mai multe amănunte interesante asupra armatei și a Curtii, evitând cu grijă să-și spue propriile lui păreri asupra faptelor pe cari le espune. Câtva timp el încătușă atențiunea generală și Ana Pavlowna simțea că noutatea pe care o servise de astădată musafirilor ei, era apreciată de aceșia. Dar cea care asculta cu mai mult interes povestirile lui Boris era Elena. Ea-i ceru de mai multe ori amănunte asupra călătoriei lui și păru a se interesa grozav de mult de poziția armatei prusiene. De îndată ce tânărul își sfârși povestirea, ea îi zise cu surâsul ei obișnuit:

— Trebuie neapărat să vii să mă vezi. Vino Marti între orele opt și nouă, adăogă ea. Mi-ai face o mare plăcere.

Boris primi invitația și vroi să urmeze conversația cu tânăra femeie, dar Ana Pavlowna îl chiamă din nou sub pretextul de a-l conduce încă odată lângă bătrâna ei mătușă.

— Il cunoști d-ta pe soțul ei? făcu Ana Pavlowna închizând ochii și arătând spre Elena cu un gest trist: Ah! cât de nenorocită e această femeie încântătoare!

BEISZ MIKSA fabrică de MOBILE

in

Oradea-mare-Nagyvárad

Calea Rákoczi-ut No 14.

(Lângă Apolo).

BRAUN ANTAL

fabricant de instrumente muzicale în

Temesvár, Centru, Strada Prinz Eugen No. 14.
(Casa proprie).

Cel mai mare și
mai ieftin izvor
de cumpărare în
Ungaria de sud

in

instrumente: de alamă,
lemn, de suflat, cu coarde
și instrumente de bătut
precum și părțile con-
stitutive a acestora. =

Reparările se execută artistic.
Prețuri moderate.

Instrumente vechi se cumpără sau se
schimbă. = Export în mic și mare.

VINURI

vechi și noi de vândut.

Adresativă cu toată încrederea la proprietarul
de vii din Siria (Világos) Petru Benea, căci Vă
trimite numai vinuri bune, curate și pe lângă
prețurile cele mai moderate.

Vinuri vechi: Vin alb K —66 litru.
Rizling —68. Roșu —92.

Vinuri noul: Carbenet alb K —98 litru.
Șiller K —52. Rizling K —54. Rizling și
Ruje amestecat K —50 litru.

Rachie de treve (comină) K 1-60 litru.
Rachie de drojdii 2-30, Rachie de treve
(comină) specialitate K 2.10 litru.

Vinul și rachia să expedieze cu rambursă
dela 50 litri în sus sub îngrijirea mea proprie
Vase dau împrumut pe timp de două luni
Pentru calitatea vinului garantez.

Petru Benea.

propr. și neg. de vinuri
Világos (Arad m.)

S'a desohis

Arad, Piața Libertății No 18.

Ministerul de Finanțelor.
Direcțiunea Comptabilității Generale
a Statului și a Datoriei Publice.
Datoria Publică.

Nr. 73635

1 August 1911.

Publicațiune.

A 34-a tragere la sorți a titlurilor de rentă
4% amortibilă din 1894, împrumutul
de Lei 120,000.000 se va efectua în ziua
de 18 Septembrie (1 Oct.) 1911, la ora 10
dimineața în sala specială a Ministerului de
Finanțe, conform dispozițiilor stabilite prin
regulamentul publicat în «Monitorul Oficial»
Nr. 245 din 7 Februarie 1906.

La această tragere se vor amortiza titluri
pentru o valoare nominală de Lei 979.000
în proporția următoare:

49 titluri de câte	5000 Lei	245.000
118 » » »	2500 »	295.000
293 » » »	1000 »	293.000
292 » » »	500 »	146.000

752 titluri în valoare nomi-
nală de Lei 979.000

Publicul este rugat a asista la tragere

Directorul Comptabilității Gen.
a Statului și a Datoriei Publice.
D. Vbrovici.

Anunț.

În cancelaria notarială din Ciuciu (Hal-
mágycsúcs, comitatul Arad) poate afla im-
ediat aplicare un tânăr vărsat în afacerile
notariale ca de scriitor.

Salar anual 800 coroane, quartir, vîpt
afară de cină; și după sîrguință ceva și din
venituri laterale.

Halmágycsúcs, la 9 Sept. 1911.

Gheorghe Ionescu,
notar.

Nu-i vorbi niciodată de soțul ei, te rog, nu-i vorbi
niciodată, Prea i-ar fi penibilă această amintire.

Când toată lumea se ridică să plece, Elena care
vorbise puțin în timpul serei, îi zise din nou lui Boris
cu un accent de rugămintă care era tot-deodată și o
poruncă mângăioasă, să nu uite în Marția viitoare s'o
viziteze:

Trebuie să vii, îi spuse ea cu un zâmbet.

Când Boris se infățișa la ziua hotărâtă în somp-
tuosul salon al Elenei, ea nu-i explică de fel de ce
prezența lui era așa de necesară. Mai erau acolo și
alți musafiri. Contesa vorbi puțin cu dînsul; numai
când Boris își luă rămas bun dela dînsa sărutându-i
mîna, ea îi șopti de data asta fără zâmbetului ei obi-
nuit:

— Vino mîne seară... la masă. Trebuie să vii nea-
părat!

În scurt timp Boris deveni un oaspete nelipsit al
contesei Bezukhow.

XXIII.

Războiul se întea pe fiecare zi mai mult, și tea-
trul ostilităților se apropia din ce în ce de granițele
rusești. Din toate părțile nu se auzeau decît blesteme
în potriva lui Bonaparte, „dușmanul neamului ome-
nesc”; prin sate se recrutau voluntarii, iar depe căm-
purile de bătaie veneau svonuri contradictorii și false
ca întotdeauna; de aceea ele erau și felurite comentate.

Viața prințului Bolkonsky, a prințului Andrei și a
prințesei Maria se schimbaseră simțitor dela 1805 în-
coace.

În anul 1806 bătrînul prinț fu numit printre cei opt
comandanți sefi, însărcinați cu recrutarea. Cu toată
slăbiciunea lui, care se manifestase mai cu seamă în
vremea cît îl crezuse pe fiul său mort, el primi această
sarcină dată de însuși împăratul. Și această desfășurare

nouă de activitate îl excita și-l imputernicia. El călă-
toria fără încetare prin cele trei guvernamente încre-
dintate lui, își împlinea datoria cu un scrupul care
mergea până la pedantism, se arăta aspru până la cru-
zime cu subordonații lui și intra el însuși în cele mai
mici amănunte. Prințesa Maria încetă de a mai lua
lecții de matematică dela tatăl ei; dar când bătrînul
prinț era acasă, ea intra dimineața în cabinetul lui, în-
soțită de doică și de micul Nicolae, cum îi chema bu-
nicu-său. Micul Nicolae care era încă la sân, ocupa cu
doica lui și cu Niania Savișna apartamentul răposatei
prințese, iar prințesa Maria își petrecea tot timpul cu
copilul, silindu-se să înlocuiască cît mai mult pe mama
lui.

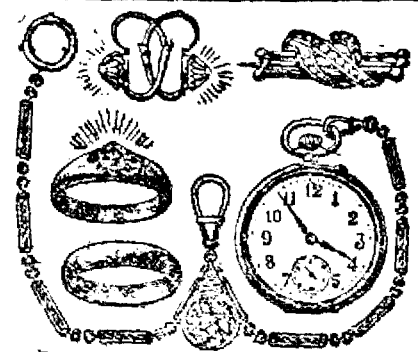
Și dra Bouricune părea a iubi cu pasiune pe mi-
titel și prințesa Maria se lipsea adeseori de plăcerea
de a-l legăna pe „îngeruș” și de a se juca cu el, pentru
a ceda acest privilegiu prietenei sale.

Lângă altar, în biserica din Lyssigori, se afla o
capelă ridicată pe mormîntul micii prințese, iar în ca-
pelă un monument de marmură adus din Italia și care
infățișa un înger cu aripile întinse, gata a se înălța
la cer.

Cu puțin timp după reîntoarcerea prințului Andrei,
tatăl său îi dăduse moșia Bogueiarow, o mare proprie-
tate pe care o posedă la patru-zeci de verste de Lys-
sigoi. Căci prințul Andrei, pe deoparte din pricina a-
mintirilor penibile pe care Lyssigori le deștepta în
sufletul său, iar pe de altă din pricina caracterului
bătrînului prinț de care suferea cîte odată, și mai ales
fiindcă-i plăcea singurătatea, profită de noua sa pro-
prietate pentru a clădi pe dînsa o casă în care-și pe-
trecea ce mai mare parte din vreme.

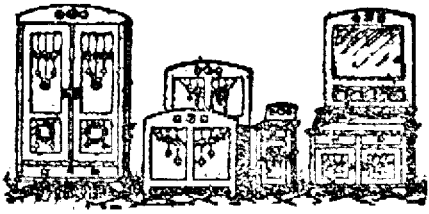
(Va urma)

A. Slepák, giuvaergiu și
ceasornicar
Marosvásárhely, Széchenyi-tér 43. sz.

Mare asortiment în ceasuri de buzunar de
aur, argint și nickel, în ceasuri de părete.
Giuvaerice fine, cu briliante, obiecte de lux
în argint și articole optice. În atelierul meu
se reparază ca nouă, lucrurile vechi, anume
giuvaerice și ceasuri, pe lângă garanță
Prețuri solide! — Serviciu prompt!

— **Nicolas Hencilă** —
măsar de zidiri și mobile
Déva, Str. Vasut No 18. (Casa proprie).

Aduce cu stîmă la cunoștință on. public din țară și provincie, că și-a provăzut și mărit atelierul de măsurat cu puteri de muncă corespunzătoare cerințelor de azi.

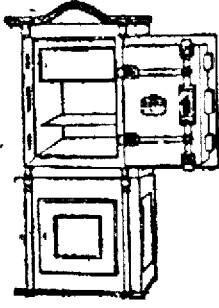
Primește totfelu de lucrări pentru zidiri și mobile, precum și reparări cu prețuri convenabile și pe lângă serviciu prompt și conștiințios.

Mare magazin de tot felul de mobile pregătite din materialul cel mai excelent uscat dela cele mai simple pînă la cele mai luxoase.

Fabrica budapestană de casse de bani
Gelléri și Schuller
BUDAPEST

Fabrica: IX., Rákos-utca 4. Depozitul
orășenesc și biroul: V. Széchenyi-u. 7.

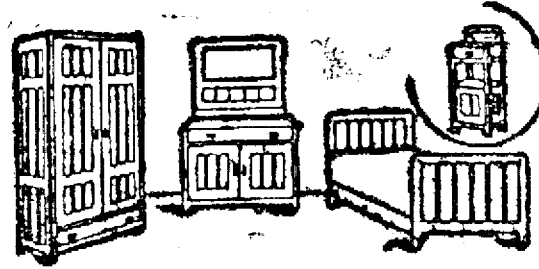
Liferanții ministerului de agricultură, de
honvezi, căilor ferate ungare și al poștelor.

Efectuiază casse de
bani, libere contra
focului și spargerilor,
casse pancelate
pentru păstrarea do-
cumentelor.

Catalog gratuit și
franco.

PÁLSÁNDOR
timplar pentru edificii și mobile
Nagyvárad, Uri-utca 49 (Hármos).

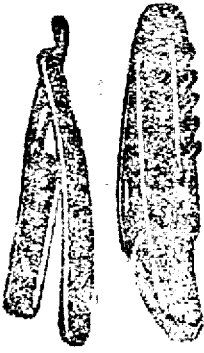

Pregătește ori-ce lucrări din acest ram atât
noi cât și reparaturi; lucrări pentru clădiri,
aranjamente complete pentru școale, biserici,
locuințe, bioururi etc. din material bun și
uscat după model sau din combinație proprie. și
Prețuri convenabile, serviciu coulant se garant.
— Telefon pentru oraș și comitat nr. 629. —

Szighety Sándor

atelier de cuțite și tocilărie artistică
Budapesta, VII., Strada Akácza No 64.
Colțul Străzii Király.

Se recomandă pentru ascuțirea și repa-
rarea de foarfeci, cuțite, brice și tesacuri de
bucătărie în condiții ireproșabile și pr. conv.

Mare depozit de u-
nelte și utensilii pentru
barbieri, ca foarfeci,
brice și curele de as-
cuțit etc. etc. precum și
cuțite de buzunar ș a.

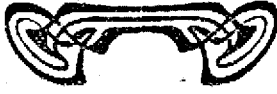
Pentru barbieri se as-
cut două briciuri gratuit
dacă trimiți 12 deodată

Comandele se execută
prompt și conștiințios.

Anunțuri

primește admi-
nistrația „Tribu-
nei”, pe lângă
prețurile cele
mai moderate.

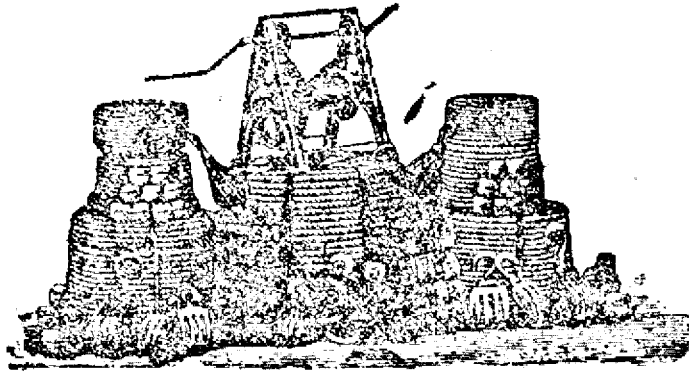

Funăria cea mai mare din **Joanovics János**. Tot-felul de
Ungaria-sudică — este a lui funil de câ-
nepă, de fir, brăcii, legătoare. Așezare și scurtare de funil de
cânepă pentru transmisiuni. — Lugoș (Lugos). Atelierul:
strada Făgetului No 77. — Magazin și birou: Piața Izabella. —

Funării de cânepă, pentru uzinuri și economii:

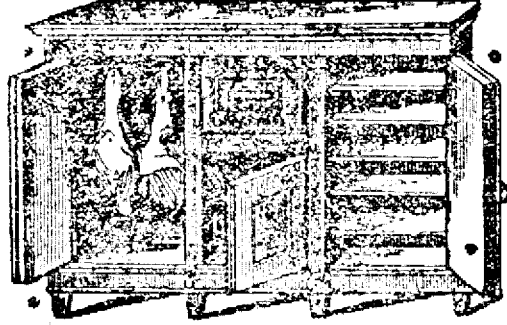
Funii pentru trăsuri (pentru fân), legătoare de snopi, funii pentru boi
opritoare și streanguri, hamauri, mreje p. pescărie, rețele pentru cai etc.

Torturi pentru
tesături, brăuri
de cânepă și de
jută (pânză), bă-
lătoare de câne-
pă, pânze (Pack)
tesături, saci de
cânepă, pânză și
jută, pânze im-
penetrabile, sbi-
ciuri, cerși și
codoriști etc. etc.
Serviciu prompt

Itzkovits Gerson, Budapesta, IX.,
Strada Tompa No 14.

Dulapuri de gheață la cari e necesară gheață

puțină, preparate pen-
tru măsurarea vinului și
a berei, conducte la
pregătirea berei și pen-
tru scurs, în prețuri mo-
derate și serviciu prompt.
Întreprindere de accesorii
la fabricarea zodei, sticle
de Bohemia, sirup de
smeură, lămâi și ananas,
alabastru și praf de li-
monadă ș a. Comandele
se efectuează prompt și
cu prețuri convenabile.

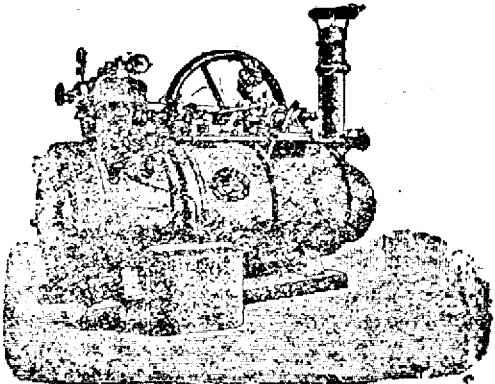
Friederich Schintzel

fabri-că de mizeluri, salamă și cârnățarie
Nagyszeben — Hermannstadt
Jungerwald-Strasse Nro. 3.

Își recomandă diferitele speciali-
tăți de cârnați de cea mai fină
calitate, șunci, salamă, pariser,
cârnăței de hrean și Frankfurt,
caș de ficat, sarfăladă, etc. Slă-
nină albă și pipărată, unsoare
curată de porc. — Liste de pre-
țuri gratuit. Vanzătorii primesc
rabat. Comandele din provincie
se efectuează prompt, atât la ex-
pediția cu poșta cât și cu trenul.

Prima industrie de cazane din Ungaria

Szatmáry Mihály, turnător de cazane,
Szeged,
Szentháromság-utca 4. sz. (casa prop. ie).

Aduc la cunoștința on.
public, că atelierul meu
de cazane l'am înouit cu
diferite mașini, așa că
sunt în stare să satisfac
ori-ce comandă. Pregă-
tesc cazane pentru abur,
repar cazane la mori,
corăbii, cazane de apă,
petroleu, spirt și chiar
și cazane la locomobile.

• **STEIN MIKLÓS** •

— fabrică de tăiat pile —
Oradea mare — Nagyvárad.

Fabrica: Damjanics-u. 30. Magazin: Teleki-u. 33.

Recomandă fierarilor și comer-
cianților atelierul său de tăiat
pile bine aranjat, unde se pregătesc
pile mici și mari din oțel vărsat
de prima calitate etc. Primește spre
scobire pile mici și mari vechi cu
prețuri ieftine.

Májerszky Barnabás

fabricant de mașini

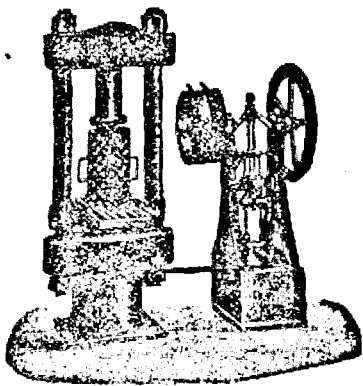
in Nyiregyháza.

Fabrichează după o experiență bogată ca specialitate

prese de olei mânate cu apă.

Plue de olei, construcție simplă ori complicată. Prăjitori de olei pentru încălzire cu aburi ori foc. Teasc pentru sămburi de bostan. Mașini pentru perfecționarea oleiului și aranjamentul complet pentru fabricarea oleiului. Unelte de melițat floarea soarelui, ș a.

Exportul până acum în 237 uzine.

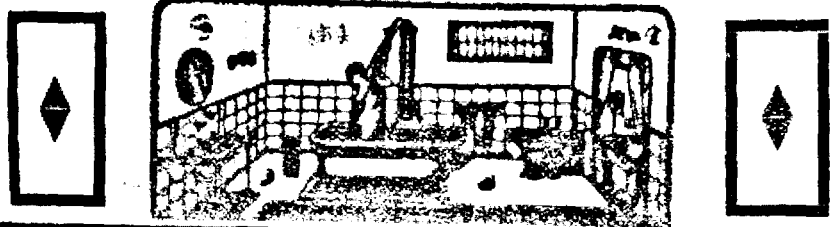

Rudolf Hiller, lăcătuș artistic și

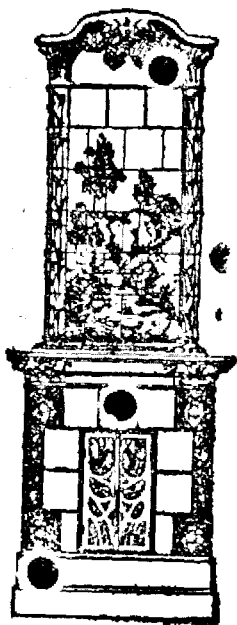
Sibiu—Nagyszeben,

Atelierul: Rosenfeldgasse 6/a; Locuința: Wagnergasse 23

Primește lucrări de lăcătușerie, precum: grilaje la case noi, porți trepte, balcoane, îngrădituri la grădine și morminte. Casse de bani contra focului în ori-ce execuție. Telefoane de casă, telegrafe și sonerii electrice, apoi, apaducte, aranjament pentru camere de baie, closete și fânâni cu pompă pe lângă prețuri moderate și execuție artistică. Ori-ce reparaturi se efectuează repede cu prețurile cele mai ieftine și pe lângă garanță.

Mare depozit de cuptoare.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public, că în Kolozsvár, Monostori-u. 7, am deschis un mare magazin înregistrat și provăzut cu *cuptoare din țară și străinătate*, unde se află în depozit permanent cuptoare moderne de majolică stil secesion și cuptoare de olande Daniel, precum și căminuri și cuptoare de bucătărie.

Atrag atenția publicului asupra depozitului meu model, asigurînd-ul tot odată despre calitatea perfectă ale articolelor și prețurile cele mai solide.

Așteptând binevoitorul sprijin sunt cu deosebită stimă:

Tamásy József,
Kolozsvár.

Abonați și răspândiți

Tribuna Poporului

foaia țaranului român.

Pianuri sau Harmoniuri

se cumppără mai bine și ieftin în cunoscutul și solidul magazin de pianuri și harmoniuri

V. Heldenberg, Sibiu

Strada
Cisnădiei 9.

(vis-à-vis de Hotelul Impăratul Roman).
întemeiat la anul 1867 ca l-a prăvălie de pianuri
în Transilvania.

Mare depozit de instrumente nouă și întrebuintate: pianuri, pianine, harmoniuri cu prețurile originale de fabrică. Sortiment bogat de pianuri de închiriat. — Plătire în rate după dorință. Pianuri vechi să primesc ca schimb.

Magazinul de blănărie și cojocărie

Dudás Sándor

Gluj—Kolozsvár,

Strada Unio Nrul 12.

Pregătește totfelul de articoli aparținători acestei branșe, în preț favorabil precum: Bitușe de călătorie, tocuri pentru picioare, lânării, cojoace pentru bărbați și femei, după modele franceze și engleze, colilere, manșoane, căciuli etc. după moda cea mai nouă. Mare depozit de covoare de lână.

Edificare ieftină!

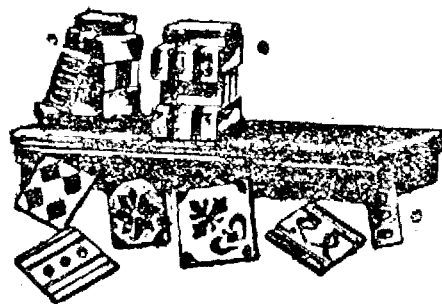
Intrece ori-care edificare din alt material. Sistemul meu e brevetat Nr. S—5546. Se face prin prepararea în mod propriu al betonului, ori alte materii.

Primesc totfelul de edificări, locuințe, case de închiriat, edificii economice și dominiare, crepuri, fântâni, poduri, canalizări, îngrădituri, trepte, padimentări de terase, acoperiș fa-cement, învălituri de cement.

În depozitul meu se găsesc felurite preparate de cement, pietri de edificiu, țigle, colonne pentru case, streșini, trestie pentru tinciuală, cement Portland, gips, var stins ș. a. — Prețuri curente trimit gratuit.

Iosif Simics

întreprindere de edificare cu beton, fabricant de obiecte de cement și pierte.

Nr. telefonului:
246.

(Casa proprie)
LUGOȘ,
Str. Buziaș 37.

„Arieșana”

institut de credit și economii societate pe acții în Turda.

Prospect de emisiune.

Adunarea generală a institutului de credit și economii „ARIEȘANA” societate pe acții în Turda, ținută la 24 Februarie a. c. având în vedere dezvoltarea treptată a institutului a hotărât estinderea cercului de activitate prin înființarea de filiale și totodată urcarea capitalului social de la 160.000 Cor. la 300.000 Cor. prin emisiunea alor 1400 buc. acții nouă în valoare nominală de 100 Cor. — Cu executarea acestor hotărâri s'a încredințat direcțiunea, care totodată raportează că până în prezent a deschis filiale în Iara-de-jos și în Ghirișul-de-arieș, și că cererile de împrumut ale clientelei — cari până acum, conform bilanțului trecut au fost satisfăcute fără reescompt, — de acum înainte din capitalele disponibile nu mai pot fi împlinite. Direcțiunea pe baza acestei hotărâri esmite următorul prospect de emisiune și oferă spre optare, respective subscriere nouele acțiuni pe lângă următoarele condițiuni:

1. Fiecare acționar are dreptul de a opta în valoare nominală de 100 Cor. la acție și 3 Cor. spese de emisiune, atâtea acții, câte are transcrise în cartea acționarilor.

2. Pentru acei acționari, cari ar dori să subscrie un număr mai mare de acții de câte au înregistrate, precum și pentru neacționari prețul unei acții noue se statorosește în 120 Cor. și 3 Cor. spese de emisiune.

Opțiunea precum și nouele subscrieri Direcțiunea le va primi în ordinea intrării listelor de subscriere.

3. Sumele înrate peste prețul nominal al acțiilor, după detragerea speselor de emisiune, se vor adauge la fondul de rezervă.

4. Terminul pentru dreptul de optare precizat în punctul prim se fixează până la 1 Noemvrie c. iar pentru subscrierea celorlalte acții fără drept de optare, până la 1 Decemvrie 1911.

5. Prețul acțiilor se solvește la următoarele termene:

a) La subscriere 10 procente la sută și 3 Cor. spese de emisiune.

b) Până la 31 Decemvrie 1911, 20 procente la sută.

c) Până la 1 Martie 1912 . . . 10

d) Până la 1 Maiu 1912 . . . 20

e) Până la 1 Iulie 1912 . . . 10 procente la sută.

f) Până la 1 Septemvrie 1912 . 15

g) Până la 1 Noemvrie 1912 . 15

Acționarilor însă le stă în voie a solvi și mai multe rate de odată. După sumele solvite, dela ziua solvirei se compută 5 procente dobândă pentru ratele decăzute și nesolvite la timp se vor computa 6 procente interese de întârziere și totodată direcțiunea își rezervă dreptul a se conforma §. 11, care sună:

„.....Nesolvindu-se vre-o rată din acțiuni la timpul său, direcțiunea provoacă prin publicare de 3 ori a numărului respectivei acțiuni, în foile societății pentru răspunderea ratei restante și când nu se solvește nici după 4 săptămâni dela ultima publicare prin jurnale, atunci posesorul acțiunii se provoacă direct prin postă la solvire, care dacă în 15 zile dela expedarea provocării n'ar urma, dreptul de acționar pentru acele acțiuni se declară pierdut și sumele deja solvite, trec în fondul de rezervă al institutului. Excepțiune se face pentru orfani, al căror tutor după denumirea primită din partea respectivei sedrii orfanale — este îndatorat a răspunde ratele restante în timp de 6 luni cu 6 procente interese de întârziere”.

6. Acțiunile din noua emisiune vor intra în toate drepturile acțiilor vechi numai cu 1 Ianuarie 1913.

7. Acțiunile noue se vor elibera numai după solvirea întregului preț, iar solvirile parțiali se vor cvita în un certificat interimal.

8. Subscrierea de acții e a se face pe contrapagina prospectului și solvirile se efectuează la cassa institutului.

9. Pentru hotărârea definitivă asupra înmulțirii capitalului social și pentru modificarea corespunzătoare a statutelor, atât vechii acționari, cât și noii subscriitori vor fi convocați la adunare generală, care va putea hotărâ înmulțirea capitalului social și la sumă mai mare, sau mai mică decât 300.000 Cor., după cum capitalul asigurat prin semnările de acții acceptate de direcțiune, va fi mai mare sau mai mic.

Turda, la 19 August 1911.

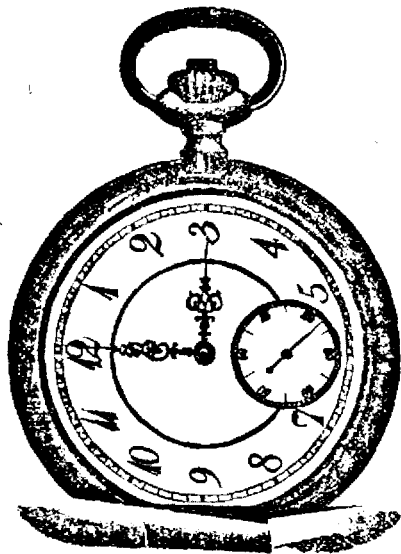
Direcțiunea.

LUCZA JÓZSEF

atelier chimic p. curățitul hainelor
Szeged, Laudon-u. 9.

PRIMEȘTE:

vopsirea și curățirea hainelor
bărbătești femeiești de copii și pre-
oșești, postav, de mobile, haine
de doliu etc. Mai departe primește
curățirea penelor de pat,
cu mașina prin ce își redobândesc
culoarea albă și uscățimea originală
și vor fi scutite de praf. Comandele
din provincie se efectuează imediat.

Cele mai bune
orologe

— cele mai solide și cele mai după modă —
juvaeriale

atât pe bani gata, cât și în rate pe lângă che-
zășie de 10 ani și prețuri ieftine, liferează cea
mai bună prăvălie în aceasta privință în
întreaga Ungaria

BRAUSWETTER JANOS

orologier în SZEGED:

CATALOG cu 2000 chipuri se trimite GRATUIT.

Notez că numai aceia vor primi catalogul gratuit cari îl cer cu
provocare la ziarul Tribuna. (ad. scriu că a cetit anunțul în Trib.)
Correspondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

Schwalb Adolf fia Vilmos

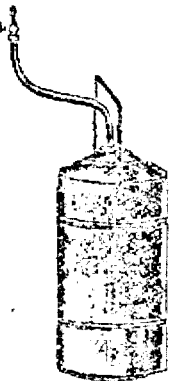
tinichigiu și arămier.

Budapest, VII. Verseny-u. 8. Colțul străzii Murányi.

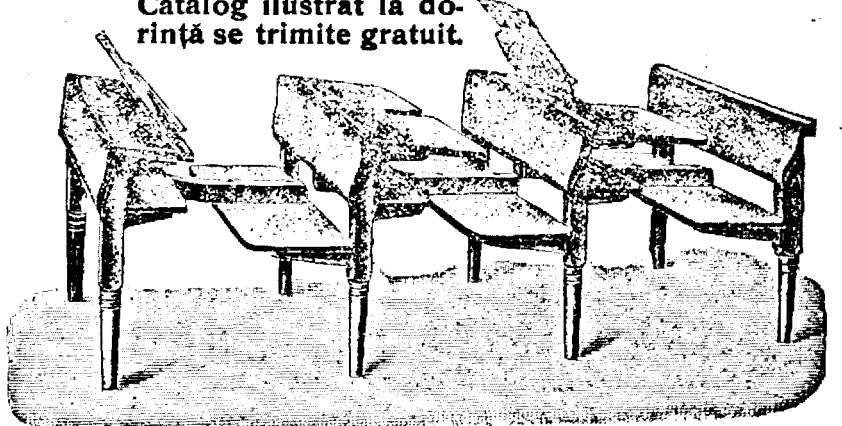
Pregătește totfelul de lucrări de tinichigiu, articole
pentru bucătărie și gospodărie, unelte pentru stupărie,
vase pentru miere. Fabricate de specialitate: măsuri de
litru din tinichea albă ori nickel, cano pentru olei, lack ori
petroleum, facle, lămpi de carbid și alte articole tehnice.

Cassete pentru bani.

Catalog gratuit și franco.

Catalog ilustrat la do-
rință se trimite gratuit.

Feivel Lipót utódai

Budapest, IX., Ipar-utca No 4.

Fabrică de bănci pen-
tru școală, aranjamente
pentru birouri, acce-
sorii de gimnastică etc.